

Kadernota Sociaal Domein 2019-2022

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding	3
2. De integrale ambitie	4
2.1 Het sociaal domein	4
2.2 Integraliteit.....	5
2.3 Visie, ambitie en beleidsdoelen voor het sociaal domein 2019 – 2022	10
2.4 Leidende principes voor de uitvoering.....	13
3. Ontwikkelingen.....	16
4. Sociale infrastructuur	19
4.1 Basis	19
4.2 Maatwerkvoorzieningen	19
4.3 Ondersteuning voor meest kwetsbare inwoners.....	20
4.4 Naar een integraal werkende toegang	21
4.5 Regionale infrastructuur sociaal domein	23
5. Randvoorwaardelijke aspecten.....	24
5.1 Monitoring.....	24
5.2 Inkoop als sturingsinstrument	24
5.3 Informatievoorziening in het Sociaal Domein	25
5.4 Betrekken cliënten en veldpartijen	26
5.5 Financiering	27
6. Vervolg.....	30
6.1 Uitdagingen sociaal domein	30
6.2 Hoe verder	31
Bijlage 1 Sociale Infrastructuur.....	32
Bijlage 2 Set indicatoren.....	41

Bijlage inspraak Kadernota Sociaal Domein 2019 – 2022:

- Bijlage 3: Advies cliëntenraden sociaal domein en de reactie van het college
- Bijlage 4: Inbreng partijen
  - o 4a. Weergave van de conferentie Sociaal Domein: “Denk mee en ontmoet”
  - o 4b. Verwerking van de reacties van partijen
  - o 4c. Reacties van de partijen
- Bijlage 5: Inbreng inwoners

Samenvatting

In 2015 is de gemeente verantwoordelijk geworden voor een groot aantal taken binnen het sociaal domein. De gemeenteraad heeft voorafgaand aan de transitie kaders vastgesteld voor de Wmo, Participatiewet en de Jeugdwet en we zijn, uitgaande van deze kaders, voortvarend van start gegaan. Er is in de afgelopen jaren veel gebeurd. De nieuwe taken zijn opgepakt, vernieuwingen zijn doorgevoerd en het sociaal domein is op onderdelen opnieuw ingericht. De transformatie is op gang gekomen maar we zijn er nog niet. Er ligt een aantal grote uitdagingen voor ons zoals vergrijzing, toenemende GGZ problematiek de wens meer mensen aan het werk te helpen en financieel zelfstandig te maken en kostenbeheersing gecombineerd met goede (jeugd)hulp

Deze kadernota is enerzijds een voortzetting van het reeds ingezette beleid. Anderzijds willen we met deze nota bereiken dat er in de komende jaren een aanzienlijke slag wordt gemaakt gericht op integraliteit zowel binnen het sociaal domein als tussen het sociaal domein en aanverwante terreinen zoals onderwijs, wonen en economie.

Alleen met een integrale aanpak kunnen we een antwoord geven op de complexe uitdagingen waar we voor staan. De vergrijzing vraagt bijvoorbeeld een samenhangend beleid wat betreft wonen, woonomgeving, ondersteuning en zorg.

Er is bij een deel van de inwoners immers sprake van problematiek waarvoor een samenhangende aanpak noodzakelijk is. De professional die bij de mensen thuis komt moet niet alleen werken vanuit de eigen expertise maar moet handelen vanuit een breed perspectief. Een integrale aanpak gebaseerd op maatwerk is nodig voor een efficiënte en effectieve aanpak van (multi) problematiek.

Integraal werken betekent dat er samenhang is in de aanpak: een congruente aanpak. We kunnen daarbij twee aspecten onderscheiden:

- vanuit het perspectief van de klant/inwoner: een samenhangende aanpak die aandacht heeft voor alle leefgebieden en alle vraagstukken waar de klant mee worstelt.
- vanuit organisatorisch perspectief: professionals werken met elkaar samen en stemmen processen, werkwijze en expertise op elkaar af om tot een gezamenlijk plan voor de klant te komen.

In deze nota zijn daarom voor het sociaal domein een gezamenlijke visie, gezamenlijke kaders en ambities opgesteld waarbij integraliteit centraal staat: integraliteit in beleid én in uitvoering. Belangrijke elementen hierbij zijn integraal werken (dit vraagt integraal beleid), resultaatgerichtheid en grip op beleid en financiën.

Deze kadernota vormt de basis voor een toekomstbestendig sociaal domein waarbij inwoners nu en in de toekomst zoveel mogelijk mee blijven doen en hulp en ondersteuning krijgen als dat nodig is.

Wij zullen op basis van deze kadernota jaarlijks programmaplannen opstellen waarin een meerjarig beleidsperspectief wordt geschetst plus een jaarprogrammering voor het betreffende jaar. In de programmaplannen komen de speerpunten te staan voor de drie decentralisaties.

1. Inleiding

De gemeente is in 2015 op grond van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet, verantwoordelijk geworden voor een groot aantal taken in het sociaal domein. Er zijn destijds, voorafgaand aan de decentralisaties, afzonderlijke kaders vastgesteld voor deze onderdelen. Voor de komende periode is de integrale en samenhangende aanpak een belangrijk speerpunt. Er is daarom gekozen voor één kadernota voor het sociaal domein.

Bij de totstandkoming van deze nota zijn de volgende stappen doorlopen:

- Begin oktober 2017 heeft de raad kennisgenomen van de Startnotitie Sociaal Domein met daarin de stappen om te komen tot een integrale Kadernota Sociaal Domein 2019-2022.
- Op 6 december 2017 was de Kick off sessie “Verlangen naar samenhang in sociaal domein”. Leden van de gemeenteraad en vertegenwoordigers van maatschappelijke partners gingen met elkaar in gesprek om te komen tot bouwstenen voor de visie op hoofdlijnen in het Sociaal Domein in 2019 en verder. De bijeenkomst begon met een inleiding van professor Pauline Meurs (voorzitter van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving).
- Begin 2018 is de Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein aan de raad voorgelegd. Hierin zijn de belangrijkste thema's en strategische richtingen opgenomen die een rol spelen binnen het sociaal domein.
- Op 24 mei 2018 is de Conferentie Sociaal Domein “Denk mee en ontmoet” georganiseerd. Maatschappelijke partners gingen met elkaar in gesprek om tot bouwstenen te komen voor de integrale Kadernota Sociaal Domein 2019-2022.
- Er zijn drie sessies georganiseerd waarin de raad is geïnformeerd over de wijze waarop het sociaal domein is ingericht. Ook is daarbij gesproken over datgene wat de raad in de kadernota terug zou willen zien.
- Er is op diverse locaties input opgehaald van inwoners en er zijn digitaal vragen gesteld aan het Lelystads Panel.
- De concept Kadernota Sociaal Domein is voor advies voorgelegd aan de Cliëntenraden en de betrokken partijen in het sociaal domein.

De opbrengsten van bovenstaande stappen zijn verwerkt in de voorliggende Kadernota Sociaal Domein.

In hoofdstuk 2 zijn het sociaal domein en de beleidsterreinen die hier nauw mee samenhangen beschreven. Ook zijn hierin de visie, ambities en beleidsdoelen beschreven.

Hoofdstuk 3 geeft inzicht in belangrijke ontwikkelingen in het sociaal domein.

In hoofdstuk 4 is een schets gegeven van de sociale infrastructuur.

Hoofdstuk 5 bevat een aantal randvoorwaardelijke aspecten, zoals sturing en financiering. Ook is hierin aangegeven hoe we het veld bij ons beleid betrekken.

In hoofdstuk 6 is tenslotte beschreven voor welke grote uitdagingen we staan en hoe het vervolgtraject eruit ziet.

2. De integrale ambitie

2.1 *Het sociaal domein*

Met ingang van 1-1-2015 is de gemeente op grond van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet verantwoordelijk geworden voor een groot aantal taken in het sociaal domein.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De gemeente is op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de ondersteuning van inwoners zodat zij zoveel mogelijk meedoen en zelfstandig kunnen (blijven) participeren in de maatschappij. Belangrijke aandachtsgroepen binnen de Wmo zijn kwetsbare ouderen, inwoners met een fysieke of verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek.

Versterking van de basis is een belangrijk speerpunt binnen de Wmo zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, eventueel met lichte ondersteuning, kunnen participeren in de samenleving. Voor bepaalde inwoners zal de basis niet toereikend zijn en kan er vanuit de Wmo extra ondersteuning worden geboden. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om aangepast vervoer, huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding of ondersteuning bij het structureren van het huishouden. Er wordt daarbij uitgegaan van maatwerk, aansluitend bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoner.

Binnen de Wmo zijn er ruim 4.000 inwoners met een maatwerkvoorziening. Ruim 2.700 inwoners hebben een wonen of vervoersvoorziening en ruim 2.200 inwoners maken gebruik van een Wmo dienst zoals huishoudelijke ondersteuning, dagbesteding of ondersteuning thuis.

Participatiewet

Het doel van de Participatiewet is om mensen met arbeidsvermogen toe te leiden naar werk, bij voorkeur naar regulier werk. De gemeente is verantwoordelijk voor de re-integratie van mensen die nog kunnen werken maar daarbij wel ondersteuning nodig hebben. De doelgroep van de Participatiewet bestaat uit inwoners met een bijstandsuitkering en mensen met een arbeidsbeperking die wel over arbeidsvermogen beschikken (en niet kunnen instromen in de Wajong). Binnen het domein van de Participatiewet zijn er grofweg 2.500 huishoudens met de bijstandsuitkering. Naast een bijstandsuitkering heeft een deel van de cliënten ook een andere voorziening: ruim 300 personen zijn actief in de sociale werkvoorziening en 400 personen hebben een re-integratievoorziening.

De Jeugdwet

Met de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor alle zorg voor de jeugd: de preventie, uitvoering van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. De Jeugdwet heeft tot doel om kinderen gezond en veilig te laten opgroeien, waardoor zij hun talenten kunnen ontwikkelen en naar vermogen kunnen participeren in de samenleving. De Jeugdwet moet hieraan bijdragen door de eigen kracht van jongeren en het zorgend en probleemoplossend vermogen van hun gezin en sociale omgeving te versterken.

In totaal krijgen ruim 2.000 jeugdigen één of meerdere vormen van jeugdhulp. Het kan dan gaan om jeugdhulp die lokaal wordt gegeven of een zwaardere vorm die bovenlokaal wordt verstrekt.

2.2 Integraliteit

Het is belangrijk dat na de periode van transitie, waarin taken overgeheveld werden van rijk naar gemeenten, er daadwerkelijk een transformatie plaatsvindt¹. Deze transformatie is tot op heden op veel plaatsen in Nederland, en ook in Lelystad, nog beperkt van de grond gekomen. Nu de transitie is afgerond, ontstaat meer ruimte om verder te werken aan de transformatie en de versnelling ervan. Een integrale en samenhangende aanpak biedt kansen en mogelijkheden. Voor de komende periode is dit een belangrijk speerpunt. Wij verwachten dat er veel winst te halen is door zaken meer in samenhang op te pakken. Veel vraagstukken staan immers niet op zichzelf maar vereisen een bredere aanpak waarbij meerdere partijen en beleidsterreinen zijn betrokken. Het gaat hierbij niet alleen om de samenhang tussen de drie decentralisatiewetten maar ook om de samenhang met andere beleidsterreinen die hier direct mee samenhangen en ook onderdeel uitmaken van het sociaal domein.

In deze kadernota richten wij ons primair op de drie decentralisatiewetten maar zullen ook, gezien het belang van een integrale aanpak, ook de aanverwante beleidsterreinen en de invoering van de Omgevingswet meenemen. De invoering van de Omgevingswet is een vergelijkbare transitieopgave als die van de drie decentralisatiewetten in het Sociale Domein.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de terreinen waarmee de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet nauw betrokken zijn. Dit is geen uitputtend overzicht maar geeft de terreinen aan waar het sociaal domein veel raakvlakken mee heeft. In de komende tijd zullen we inzetten op het versterken van de verbindingen op deze onderdelen.

Tabel 1: Samenhang Wmo, Participatiewet en Jeugdwet met andere beleidsterreinen

	Wmo	Participatiewet	Jeugdwet
Gezondheid	*	*	*
Sport en bewegen	*	*	*
Cultuur	*		*
Huisartsenzorg	*		*
Inburgering	*	*	*
(Passend) onderwijs	*	*	*
Arbeidsmarkt/economie	*	*	*
Wonen	*		*
Armoede/laaggeletterdheid	*	*	*
Veiligheid	*	*	*
Zorg	*	*	*
Welzijnswerk	*	*	*
Fysieke inrichting stad	*		*

Gezondheid

Onderzoekers Huber en Van Vliet omschrijven gezondheid als het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Dit wordt ook wel positieve gezondheid genoemd. Deze positieve gezondheidsbenadering sluit naadloos aan bij onze ambitie in het kader van het sociaal domein. Een goede gezondheid draagt immers veel bij aan de zelfredzaamheid en welbevinden van inwoners. We willen een gezonde gemeente zijn met inwoners die zoveel mogelijk op eigen kracht een zinvol en kwalitatief goed leven kunnen leiden. Het adagium voorkomen is beter dan genezen wordt al langere tijd omarmd in het sociaal domein maar daarmee zijn alle mogelijkheden om hierin stappen te zetten nog niet uitgeput. Er kan nog veel worden gewonnen door hier samen met partijen te kijken naar preventieve mogelijkheden.

¹ Het SCP stelt dat de transformatie onder meer betrekking heeft op integraal werken, het leveren van zorg op maat, het organiseren van laagdrempelige voorzieningen, het bevorderen van de zelfredzaamheid van mensen, en het voorkomen dat mensen een beroep doen op het publieke domein. SCP, Overall rapportage sociaal domein 2017, SCP publicatie 2017-22

Sport en bewegen

De inzet van het gemeentelijk sport- en beweegbeleid is niet alleen gericht op de ontwikkeling van Lelystad tot een aantrekkelijke en vitale stad. Sport en bewegen dragen aantoonbaar bij in zowel het behalen van de doelen in het kader van de inclusieve samenleving als de realisatie van de gezonde stad. Sporten en bewegen dragen intrinsiek bij aan het welbevinden en de gezondheid van alle inwoners. Ook versterken sport en beweegactiviteiten de lokale samenleving door het bevorderen van maatschappelijke participatie. In het kader van het sociaal domein en het gezondheidsbeleid wordt de samenwerking tussen maatschappelijke instellingen op gebied van zorg en welzijn, Sociaal Wijkteams en sportorganisaties wat betreft sport en bewegen actief bevorderd. Om de samenwerking te stimuleren en te borgen wordt onderzocht of in het kader van het Nationaal Sportakkoord ook een Lokaal Sportakkoord tot stand kan worden gebracht. Een Lokaal Sportakkoord heeft net als het Nationaal Sportakkoord als doel partnerships te smeden op het gebied van sport en bewegen en deze vervolgens te borgen. De lokale samenwerking heeft met name betrekking op de verbinding tussen sport en het sociale domein en gezondheidszorg, gericht op een vitale leefstijl en leefomgeving. Een voorbeeld hiervan zijn de loopgroepen in de wijken, die naast bewegen, vooral als doel hebben volwassenen en ouderen met elkaar in contact te brengen en hun netwerk te vergroten. Ook kan sport bij kinderen bijdragen aan de fysieke en mentale ontwikkeling en heeft sport een grote pedagogische waarde, zoals het verbeteren van het zelfbeeld en zelfvertrouwen, weerbaarheid, zelfdiscipline en doorzettingsvermogen en het aanleren van sociale vaardigheden. De kracht van sport en bewegen in de re-integratietrajecten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is bewezen met verschillende erkende effectieve interventies.

Cultuur

Cultuur kan, net als sport, bijdragen aan de kwaliteit van leven en maatschappelijke participatie. Wij zien kansen om cultuur met het sociaal domein te verbinden. Cultuur verbindt, biedt plezier en draagt bij op verschillende manieren aan kwaliteit van leven. Daarnaast biedt cultuur diverse mogelijkheden om je te ontplooiën en andere mensen te ontmoeten. Er wordt nu vanuit cultuur, welzijn en zorg in diverse programma's samengewerkt om door middel van cultuuractiviteiten een kwaliteitsverbetering te geven aan het leven van mensen die in een fysiek of sociaal kwetsbare positie verkeren. Een voorbeeld is het vergroten van de cultuurparticipatie van ouderen, bijvoorbeeld door hier gericht activiteiten voor te organiseren maar ook door cultuur meer onderdeel te laten zijn van dagbesteding e.d.

Huisartsenzorg

De huisarts is voor veel mensen het eerste aanspreekpunt voor vragen over lichamelijke en psychische gezondheid. De huisarts kent de (gezondheids)situatie van de inwoners en hun eventuele gezinnen. Huisartsen zijn daarmee belangrijke partners voor het sociaal domein. Zij zijn belangrijke verwijzers voor het sociaal domein. Zij kunnen hun cliënten, als er sprake is van bepaalde problematiek, bijvoorbeeld doorverwijzen naar het Sociaal Wijkteam of het Jeugd- en Gezinsteam zodat zij daar geholpen kunnen worden. In een aantal stadsdelen wordt al gewerkt volgens het concept "Welzijn op Recept" waarbij huisartsen doorverwijzen naar welzijnsactiviteiten in de wijk. Huisartsen zijn ook belangrijke partners wat betreft de jeugdhulp. Het is daarom van belang dat huisartsen en Jeugd- en Gezinsteams elkaar goed weten te vinden en elkaar aanvullen zodat de hulpverlening binnen een gezin effectief kan worden georganiseerd.

Een goede samenwerking, informatie uitwisseling en afstemming met de huisartsen is voor de komende jaren een belangrijk speerpunt binnen het sociaal domein.

Inburgering

Het inburgeringsbeleid is nauw verweven met het sociaal domein. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om het aanleren van eigentijdse vaardigheden (kennis van de Nederlandse samenleving, taal en rekenen e.d.) maar ook om toeleiding richting (vrijwilligers)werk.

Het inburgeringsbeleid gaat drastisch op de schop. De verwachting is dat het nieuwe inburgeringsstelsel in 2020 van start zal gaan (zie verder paragraaf 2.3).

(Passend) onderwijs

Het is belangrijk dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op school en dat alle kinderen een passende plek krijgen binnen het onderwijs.

Het sociaal domein en onderwijs hebben veel raakvlakken.

Waar het gaat om beroepsonderwijs ligt de connectie met name bij de Participatiewet. Dit is verder uitgewerkt onder onderstaand kopje (arbeidsmarkt).

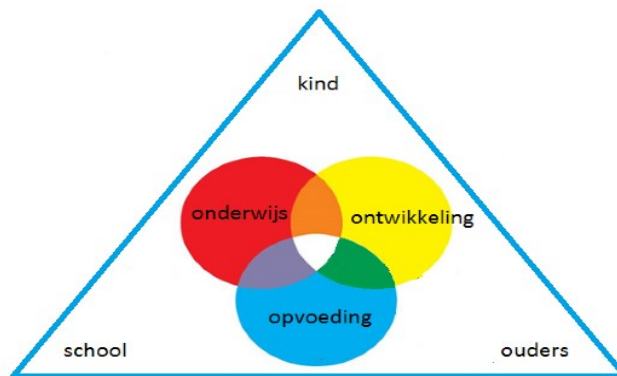
Waar het gaat om passend onderwijs ligt de connectie met name bij de Jeugdwet..

Met passend onderwijs willen we bereiken dat alle kinderen een passende plek in het onderwijs krijgen. Om een passende plek te kunnen bieden in het regulier onderwijs moeten scholen binnen de school extra begeleiding bieden aan bepaalde leerlingen. De behoefte aan ondersteuning hierbij is groot: scholen zoeken naar informatie, routes en handvatten om steeds meer binnen school op te kunnen vangen, zonder dat dit het onderwijsproces schaadt. Expertise uit het speciaal onderwijs is hierbij van onschatbare waarde.

Gemeente, Jeugd- en Gezinsteam en Samenwerkingsverbanden P(S)O en V(S)O hebben een gezamenlijke “Werkagenda Zorg in en om Scholen” opgesteld om de verbinding tussen onderwijs, preventie en jeugdhulp te versterken. Een belangrijk onderdeel hiervan is het versterken van de ondersteuningsteams op scholen wat betreft preventie en signalering en het bieden van een passend aanbod van individuele en groepsarrangementen voor kwetsbare leerlingen.

In [de Lokale Educatieve Agenda \(LEA\) 2019-2022](#) werken gemeente en scholen samen aan de kwaliteit, de doorgaande lijn en de invulling van ondersteuning in en om scholen voor de periode 2019-2022. Zo wordt met het onderwijsveld gezorgd voor een passende plek voor ieder kind en een goede toeleiding naar ondersteuning in en om de school.

Het versterken van deze aansluiting is, mede gezien de bezuinigingsopdracht die er ligt wat betreft jeugdhulp, een belangrijk speerpunt voor de komende periode.

Arbeidsmarkt

De economische vooruitzichten voor de stad zijn goed. Er is een toenemende vraag naar gekwalificeerd personeel over een breed spectrum van de arbeidsmarkt. Om aan deze toenemende vraag naar gekwalificeerd personeel te kunnen blijven voldoen is een goede samenwerking met het beroepsonderwijs, het UWV, de werkgevers en de omliggende gemeenten noodzakelijk.

Het matchen van lokaal en regionaal arbeidsaanbod op de vraag is een belangrijk item binnen het sociaal domein maar ook binnen het economisch en onderwijsbeleid.

Waar het gaat om het toeleiden naar werk van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ligt dit vooral in het sociaal domein (Participatiewet en Wmo). Lelystad kent een relatief laag opgeleide beroepsbevolking en een relatief lage arbeidsparticipatie. Het arbeidsfit maken en de flexibilisering van de uitkeringen zal het perspectief op werk vergroten. Daarbij verdient de groep laaggeletterden extra aandacht om zelfstandig te kunnen (blijven) participeren op de arbeidsmarkt.

Het sociaal domein zal op een dusdanige wijze ingericht moeten worden dat het een complementaire bijdrage kan leveren aan sociaal economische vraagstukken en de werkgelegenheid. Het gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid zal zich moeten richten op de nieuwe eisen die de samenleving stelt wat betreft “een leven lang leren” en de snel veranderende arbeidsmarkt.

De inclusieve arbeidsmarkt vraagt om vernieuwende allianties met werkgevers en onderwijs. De in ontwikkeling zijnde Social Firm zal hieraan een belangrijke bijdrage leveren en allianties aangaan met deze partijen om aan de behoefte van gekwalificeerd personeel te voldoen.

Wonen

Het gemeentelijk beleid is erop gericht dat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig kunnen blijven functioneren en wonen. Behalve een passende woning vraagt dit ook om een geschikte woonomgeving met een aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte en nabijheid van winkels en zorg- en welzijnsvoorzieningen. Een groot deel van de inwoners kan zelfstandig blijven wonen in een gewone, al dan niet aangepaste, woning. Voor een bepaalde groep zal een meer beschutte woonvorm wenselijk zijn.

Begin 2016 is het [Beleidsplan wonen, welzijn en zorg in Lelystad 2016-2020](#) vastgesteld.

Een belangrijk onderdeel hierin is de (door)ontwikkeling van woonzorgzones t.b.v. senioren. In deze zones is er sprake van diverse woonvormen gecombineerd met zorg- en welzijnsvoorzieningen (ontmoeting, gezamenlijke maaltijden e.d.) in de nabijheid.

Niet alleen bij senioren maar ook bij andere kwetsbare groepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking of psychische kwetsbaarheid, zien we dat zelfstandig wonen in de wijk steeds meer aan de orde is. Ook is er een aantal gezinnen met zeer zware complexe problematiek, voor wie tijdelijke huisvesting nodig is. Dit vraagt dat er voor deze inwoners voldoende geschikte woningen en woonvormen zijn maar ook dat de nodige zorg en begeleiding hierop afgestemd is. Integraal beleid is hierbij een voorwaarde om tot een effectieve aanpak te kunnen komen.

De vergrijzing gecombineerd met het beleid om kwetsbare inwoners zoveel mogelijk zelfstandig te laten wonen, maken het noodzakelijk om ons samen met andere partijen in te zetten om nu maar ook in de toekomst een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg te kunnen bieden.

Armoede en laaggeletterdheid

Het gaat goed met de economie in Nederland maar (nog) niet iedereen profiteert van de economische vooruitgang. Zo leeft 12% van de inwoners van Lelystad onder het bijstandsniveau². Daarnaast groeit ruim 15% van de kinderen op in een huishouden, met een inkomen tot 120% van het bijstandsniveau³. Het is lastig om uit de vicieuze cirkel van armoede en financiële problemen te komen. In Lelystad is daarom veel aandacht voor armoedebestrijding. Zo zijn er voor alle leeftijdsgroepen diverse interventies om armoede te bestrijden. Ook wordt er ingezet op het voorkomen van overerving van armoede.

Armoede staat niet op zichzelf, maar hangt samen met achterstand op andere terreinen zoals gezondheid, onderwijs en arbeidsmarkt. Enerzijds vormt een achterstand op één van deze terreinen een risico op armoede. Anderzijds vormt het opgroeien in armoede een risico op een achterstand op één van deze terreinen. Deze beleidsterreinen zijn daarom nauw met elkaar en met het sociaal domein verbonden. Ook laaggeletterdheid is één van de risicofactoren op armoede. De schatting is dat in Lelystad meer dan 16% van de inwoners laaggeletterd is. Dit komt min of meer overeen met de landelijke cijfers (18% van de Nederlanders van 16 jaar en ouder is laaggeletterd). In Lelystad is er voor deze groep zowel een formeel- als informeel aanbod. Het ROC is verantwoordelijk voor het formele aanbod. Huis voor Taal zorgt voor het informele aanbod, waarbij het participeren voorop staat. Ook mensen met een goede opleiding en een goed inkomen kunnen in moeilijkheden komen omdat ze even niet opletten of zaken voor zich uitschuiven. Dat geldt zeker op momenten dat het leven tegenzit, zoals bij een echtscheiding, faillissement of ontslag.

---

² Armoedemonitor Lelystad, 2017.

³ Armoedemonitor Lelystad, 2017.

Er is een uitgebreid aanbod voor inwoners die in de financiële problemen (dreigen) te komen, van financieel spreekuren tot schuldsanering.

Veiligheid

Het sociaal domein gaat over mee (kunnen) doen, het gaat over mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. Als het niet goed gaat met mensen, kunnen ze in een situatie terecht komen die onveilig is voor henzelf en/of hun omgeving.

Het is belangrijk dat alle partijen hierbij goed samenwerken om ervoor te zorgen dat mensen op een goede manier zelfstandig kunnen wonen en overlast en escalaties zoveel mogelijk worden voorkomen. Een goede verbinding tussen wonen, ondersteuning, zorg en veiligheid is daarbij een voorwaarde. Er wordt vanuit het sociaal domein extra ingezet op de integrale ondersteuning van psychische kwetsbare inwoners in Lelystad (GGZ in de wijk). Dit zal ook voor de komende jaren een belangrijk aandachtspunt zijn.

Eind 2017 is het Integraal Veiligheidsplan vastgesteld. Hierin zijn drie prioritaire thema's vastgesteld:

1. Veilige en leefbare wijken
2. Problematische jeugd en jeugdgroepen
3. Ondernijning

Verbetering van het algemeen veiligheidsbeeld, burgers en ondernemers meer 'in positie' brengen door verdere vermaatschappelijking van veiligheid en stevige verankering in het veiligheidsbeleid in integraal werken aan de stad zijn de centrale doelstellingen die ook bijdragen aan de ontwikkeling van een sterker sociaal domein.

Zorg (vanuit Zorgverzekeringswet)

Veel mensen hebben zowel zorg als ondersteuning nodig om zelfstandig te kunnen functioneren. De ondersteuning kan vanuit het sociaal domein worden geleverd. De zorg, zoals wijkverpleging en psychiatrische hulp, valt onder de verantwoordelijkheid van de zorgverzekeraar. Het is heel belangrijk dat gemeente en zorgverzekeraar hun beleid op elkaar afstemmen zodat zorg en ondersteuning hand in hand gaan. Dit is bijvoorbeeld essentieel bij de inzet ten behoeve van mensen met psychiatrische problematiek die zelfstandig in de wijk wonen of bij de overgang van 18- naar 18+.

Ook voor een integrale aanpak op andere onderdelen, zoals Welzijn op Recept, is het nodig goede afspraken te maken met de zorgverzekeraar. Wij zullen ons hier in de komende jaren voor in blijven zetten.

Welzijnswerk

Het welzijnswerk is een belangrijk onderdeel van het sociaal domein. Het kan hierbij gaan om het ondersteunen van mantelzorgers of het stimuleren en ondersteuning van allerlei vrijwilligerswerk. Ook de activiteiten in de wijkvoorzieningen zijn een essentieel onderdeel van de sociale infrastructuur. In alle stadsdelen staat een Multifunctionele Accommodatie (MFA) en een MFA-light. Het is belangrijk dat deze wijkvoorzieningen beschikbaar zijn voor activiteiten van buurtbewoners en aandachtsgroepen binnen het sociaal domein.

Verder zijn ook de jongerencoaches/opbouwwerkers van belang voor het sociaal domein. Zij stimuleren kwetsbare jongeren te participeren en zij ondersteunen initiatieven van deze jongeren. Zij werken daarbij samen met andere professionals vanuit het onderwijs en ander basisvoorzieningen. De focus ligt hierbij op gerichte ondersteuning van schoolgaande jongeren die het risico lopen uit te vallen met als inzet hen perspectief te bieden op een passende onderwijs- en/of arbeidsmarktpositie.

Fysieke inrichting stad

De fysieke inrichting van de stad is van grote invloed op het sociaal domein. Denk daarbij aan de huisvesting voor verschillende aandachtsgroepen en de verschillende woonmilieus in de stad en de beleving daarvan. De voorzieningen structuur, zoals de winkels voor de dagelijkse boodschappen, de gezondheidscentra en de multi functionele accommodaties (MFA's) is daarbij van belang. Ook is de inrichting van de fysieke leefomgeving belangrijk voor de manier waarop mensen zich verplaatsen

tussen wonen, werken en recreëren. De wijze van inrichten kan bijvoorbeeld bijdragen aan ontmoeting en meer bewegen. Verder draagt fysieke toegankelijkheid eraan bij dat ook mensen met een rolstoel zoveel mogelijk kunnen participeren. Met het ondertekenen van het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Beperking is er een verplichting om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking net zo goed kunnen meedoen aan de samenleving als mensen zonder beperking. Ook in het kader van de Omgevingswet is het belangrijk verbinding te leggen tussen de inrichting van de fysieke leefomgeving met langer zelfstandig wonen, zelfredzaamheid en participatie, gezondheid en inclusieve samenleving. Het is daarom van belang dat bij fysieke projecten ook de sociale component wordt meegewogen. In dit kader is afstemming met het opstellen van de Omgevingsvisie van belang. De Omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele leefomgeving. Met de omgevingsvisie beoogt de gemeente Lelystad een integratie van de fysieke en sociale thema's, een samenhang in het gebruik en de beleving van onder andere de thema's ruimte, water, milieu, duurzaamheid, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur, cultureel erfgoed, gezondheid, zorg, veiligheid, werk en inkomen.

2.3 Visie, ambitie en beleidsdoelen voor het sociaal domein 2019 – 2022

Er zijn in 2014 - voorafgaand aan de decentralisaties – voor de Wmo, Participatiewet en de Jeugdwet visies, ambities en kaders vastgesteld. We zitten nu op het punt dat we voor het gehele sociaal domein één gezamenlijke visie en gezamenlijke kaders en ambities willen vaststellen waarbij integraliteit voorop staat.

Belangrijk hierbij zijn:

- integraal werken vraagt integraal beleid
- resultaatgerichtheid
- grip op beleid en financiën.

Er zijn inmiddels, vooruitlopend op de nieuwe Kadernota Sociaal Domein, in de Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein en het Raadsprogramma 2018-2022 al een aantal ambities/uitgangspunten geformuleerd. Deze zijn als basis gebruikt voor de visie en ambitie voor het sociaal domein.

Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein

In maart 2018 is de [Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein](#) aan de gemeenteraad voorgelegd. De gemeenteraad heeft de in de Hoofdlijnennotitie Sociaal Domein opgenomen thema's aan het college meegegeven om nader uit te werken in de Kadernota Sociaal Domein en daarbij met name in te zetten op de volgende strategische richtingen:

- Inzetten op meer eigen kracht en eigen regie
- Realiseren van een inclusieve samenleving
- Versterken van het voorveld/preventie
- Optimaliseren van maatwerk en vangnet voor kwetsbare inwoners
- Verbeteren van de verbindingen binnen de drie decentralisaties
- Bevorderen van de samenhang met beleidsterreinen buiten de decentralisaties.

Raadsprogramma 2018-2022 “Lelystad, een sprong voorwaarts

In het [Raadsprogramma 2018-2022 “Lelystad, een sprong voorwaarts”](#) zijn diverse inhoudelijke en financiële items opgenomen die betrekking hebben op het sociaal domein. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het inzetten op preventie, het stimuleren van zelf- en samenredzaamheid, de integrale benadering van jeugdhulp en inzet op arbeidsfit maken.

Ook zijn er in het raadsprogramma een aantal financiële kaders opgenomen.

Lelystad Next Level

Lelystad Next Level is genoemd in het Raadsprogramma. Dit is een gezamenlijk project van gemeente, provincie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het overkoepelende doel is dat Lelystad zich ontwikkelt tot aantrekkelijke duurzame stad, die financieel gezond en zelfstandig is. Een zelfbewuste, economisch dynamische stad waarin alle inwoners meedoen, het onderwijs goed is en waarin je prettig woont. Dit wordt uitgewerkt in vijf tafels:

- Sociaal sterk
- Onderscheidend onderwijs
- Uitstekende woonmilieus
- Next level economie
- Natuur, recreatie en toerisme

2.3.1 Visie sociaal domein

In aansluiting op de Hoofdlijnennotitie en het Raadsprogramma komen wij tot de volgende visie/ambitie voor het sociaal domein:

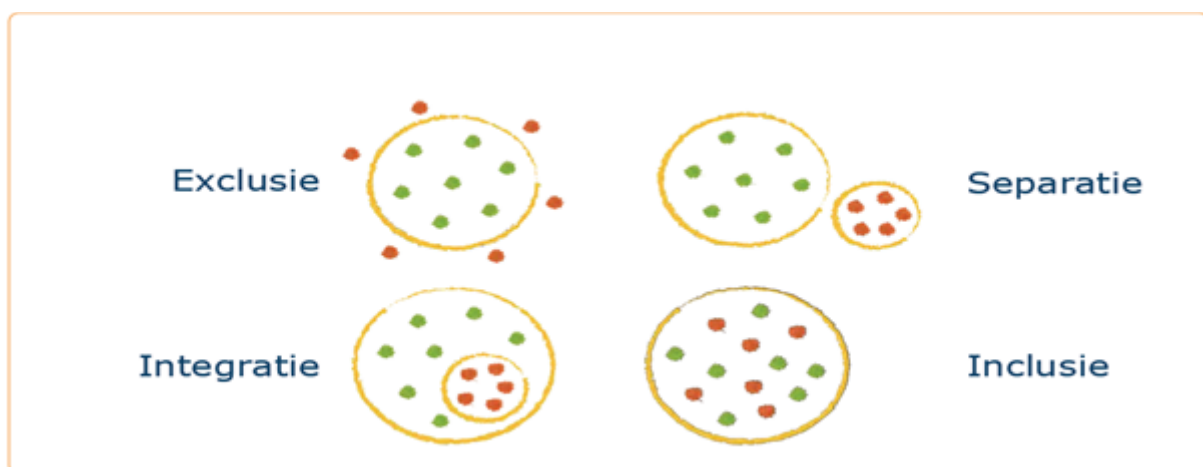
Wij streven ernaar dat alle inwoners naar vermogen en vanuit eigen mogelijkheden meedoen aan de samenleving. Voor het overgrote deel van de inwoners is dit vanzelfsprekend: zij voorzien in hun eigen onderhoud en nemen actief deel aan de maatschappij. Voor een aantal inwoners gaat de participatie niet vanzelf. Dan kan tijdelijke of permanente ondersteuning nodig zijn. Wij bieden, als het nodig is, passende ondersteuning zodat ook deze inwoners zoveel mogelijk mee kunnen blijven doen aan de maatschappij. Wij zetten in op een toekomstbestendig en samenhangend sociaal domein. Hierbij is de inclusieve gedachte leidend.

2.3.2 Beleidsdoelen sociaal domein

Deze visie/ambitie kunnen we vertalen in de volgende beleidsdoelen voor het sociaal domein:

De Lelystadse samenleving is een inclusieve samenleving.

We willen dat alle inwoners van Lelystad meedoen en zich veilig en prettig voelen in deze stad. We sluiten niemand buiten.

De gemeente ontwikkelt beleid op diverse terreinen. Voor alle gemeentelijk beleid, zowel op sociaal, economisch als fysiek terrein, geldt dat een inclusieve samenleving uitgangspunt is. In het (te ontwikkelen) beleid wordt steeds nadrukkelijk gekeken hoe de inclusieve gedachte voor het betreffende beleidsterrein vorm wordt gegeven en welke aspecten (extra) aandacht verdienen.

De zelf- en samenredzaamheid van de inwoners wordt vergroot.

Binnen het gemeentelijk beleid zal nadrukkelijk worden ingezet op het versterken van de basis. Deze basis wordt primair gevormd door inwoners zelf, mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast bestaat de basis ook uit allerlei algemene voorzieningen en zaken zoals jongerenwerk, wijkvoorzieningen, openbaar vervoer, informatievoorziening, goed onderwijs, een gezonde leefstijl en bewonersinitiatieven. Ook een goed functionerende arbeidsmarkt, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van het potentieel aan arbeidskrachten, is een belangrijk onderdeel van de basis. We willen de basis versterken zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, eventueel met lichte ondersteuning, kunnen participeren in de samenleving. Hierbij zetten we primair in op economische zelfstandigheid. We focussen daarbij op kracht en talenten vanuit de eigen intrinsieke motivatie en niet op beperkingen. Op die manier kunnen inwoners, ook als zij ondersteuning nodig hebben, iets betekenen voor de maatschappij. Deze wederkerigheid geeft inwoners de kans hun mogelijkheden te verruimen, maar ook om gewaardeerd te worden voor de dingen die zij kunnen. Een sterke basis zal eraan bijdragen dat inwoners zich meer zelf kunnen redden en minder (snel) een beroep hoeven te doen op zwaardere vormen van ondersteuning.

Inwoners, voor wie het nodig is, worden ondersteund bij het versterken van de zelfredzaamheid en het zelfstandig kunnen functioneren in de maatschappij.

Voor een bepaalde groep inwoners zal de basis niet toereikend zijn en zal er extra ondersteuning nodig zijn om zelfstandig te kunnen functioneren. Tevens beseffen we als gemeente dat er ook grenzen zitten aan de zelfredzaamheid. Hier spelen wij erop in door maatwerk te leveren. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om ondersteuning bij het vinden van werk, bij het zelfstandig voeren van een huishouden of bij het grootbrengen van kinderen. Ook kan het gaan om het verstrekken van een rolstoel, een aanpassing van de woning, het verstrekken van een bijstandsuitkering of het bieden van dagbesteding of aangepast werk. Hierbij is maatwerk uitgangspunt, aansluitend bij de behoefte van de inwoner. Uitgangspunt is dat er geen mensen tussen wal en schip vallen. Daarbij bieden we ruimte aan de professional zodat deze flexibel in kan spelen op de ondersteuningsvraag en snel kan op- en afschalen.

We willen de ondersteuning en hulp tijdig en zoveel mogelijk dichtbij de inwoners en laagdrempelig in de wijk organiseren.

Er is een goed vangnet voor de meest kwetsbare inwoners in de stad

Er is een groep inwoners voor wie zelfredzaamheid en zelfstandig wonen (tijdelijk) buiten bereik ligt. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om daklozen, inwoners met zware psychiatrische en/of verslavingsproblematiek of kinderen die onder de jeugdbescherming of jeugdreclassering vallen. We willen dat er voor deze groep inwoners een goed vangnet beschikbaar is.

Integraliteit in kijk en handelen is standaard

Steeds meer vraagstukken vragen om een brede blik en daar waar nodig een integrale aanpak. Zowel op beleidsniveau als op uitvoeringsniveau is integraliteit vaak vruchtbaar en noodzakelijk om te komen tot een effectieve aanpak.

- Beleidsniveau

Integrale uitvoering vraagt integraal beleid.

Er zijn veel raakvlakken en overlappen tussen Wmo, Participatiewet en Jeugdwet. Ook zijn er raakvlakken met andere beleidsterreinen waarop de gemeente beleid ontwikkelt zoals onderwijs, wonen, economie, gezondheid en de fysieke leefomgeving. Daarnaast zijn er ook raakvlakken met beleid dat door andere partijen wordt ontwikkeld, zoals het beleid van de zorgverzekeraar. Een integrale aanpak en uitvoering vraagt om samenhangend beleid.

- Uitvoeringsniveau

Er is bij een deel van de inwoners sprake van problematiek die alleen met een integrale aanpak efficiënt en effectief aangepakt kan worden. De integrale benadering begint bij de toegang en krijgt zijn weerslag in het ondersteuningsplan en de werkwijze van de professionals.

Een belangrijke voorwaarde voor een integrale aanpak is dat de informatie-uitwisseling goed is geregeld zodat duidelijk is wie er betrokken is bij het huishouden en wat er binnen het huishouden aan ondersteuning aanwezig is.

De sociale infrastructuur is samenhangend en toekomstbestendig

Het sociaal domein is en blijft, mede als gevolg van allerlei maatschappelijke ontwikkelingen, voortdurend in ontwikkeling. We willen dat de sociale infrastructuur, zowel inhoudelijk als financieel, toekomstbestendig is. Dit betekent dat we investeren in duurzame oplossingen en het sociaal domein zodanig inrichten en hierin zodanige keuzes maken dat we nu maar ook in de toekomst kwetsbare inwoners kunnen blijven ondersteunen.

Daarbij zullen we optimaal gebruik maken van mogelijkheden om extra financiering aan te trekken voor nieuwe ontwikkelingen.

De taken binnen het sociaal domein worden uitgevoerd binnen de beschikbare rijksmiddelen

De ambitie is dat de taken binnen het sociaal domein (Wmo, Participatiewet en Jeugdwet) worden uitgevoerd met de daarvoor van rijks zijde beschikbaar gestelde middelen. De uitgaven voor de jeugdhulp lopen sinds de decentralisatie niet in pas met de rijksbijdrage die we daarvoor ontvangen. We staan voor de opgave inkomsten en uitgaven meer met elkaar in evenwicht te brengen. Dit vraagt tijd. In het Raadsprogramma 2018-2022 is daarom opgenomen dat het onontkoombaar is voor de komende periode extra middelen vanuit de begroting in te zetten voor de jeugdhulp. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018-2022 zijn daarom extra budgetten opgenomen ter dekking van het tekort in de komende jaren.

2.4 Leidende principes voor de uitvoering

Kaders die ruimte geven over de domeinen heen

Door de drie decentralisaties bij de gemeente onder te brengen bracht dit niet alleen kansen in het leveren van meer maatwerk voor de Lelystedeling, maar gaf dit tevens de mogelijkheid om deze drie domeinen samen op te pakken. Als we Lelystedelingen als uitgangspunt nemen, maakt het hen immers niet uit vanuit welk domein er ondersteuning, zorg of begeleiding wordt geleverd als dit maar helpt bij het oplossen van het probleem. Dit betekent dat een professional over zijn eigen grenzen heen kijkt in wat een werkzoekende, een gezin, een volwassene of een oudere een stap verder kan brengen en daarvoor ook de ruimte krijgt. Om dit te illustreren hieronder een voorbeeld.

Een medewerker van het Jeugd- en Gezinsteam begeleidde een gezin met veel thuisproblematiek. Deze alleenstaande moeder had 4 jonge kinderen op drie verschillende scholen (waaronder 1 op het speciaal onderwijs), had geen netwerk in Lelystad en er waren forse schulden. Om de situatie te verbeteren is er toen vanuit het Jeugd- en Gezinsteam leerlingenvervoer aangevraagd voor het kind dat naar het speciaal onderwijs ging (hier was formeel geen recht op). Dit en een aantal andere interventies vanuit het Jeugd- en Gezinsteam creëerde rust binnen het gezin. Hierdoor kon moeder ook weer via het Werkbedrijf aan de slag.

Ruimte voor professionals om maatwerk te bieden en te experimenteren

Bij de decentralisaties is er voor gekozen de partijen en professionals de ruimte te geven voor het invullen van hun taken. De professional bepaalt in overleg met de klant of er wat nodig is / wat er nodig is. Deze ruimte is ook nodig om integraal te kunnen werken en de verbinding te zoeken met

andere professionals om voor de klant te komen tot een samenhangende aanpak. Op deze manier kan soepel ingespeeld worden op de ondersteuningsvraag van de klant en kan snel op- en afgeschaald worden. Ook stimuleert dit partijen om te komen tot innovatieve oplossingen. Daarnaast zien we een trend van zelforganisatie waarbij professionals steeds meer zelf verantwoordelijk zijn voor de manier waarop zij hun werk invullen. Daar waar professionals zelf vrijheid ervaren zien we dat zij ook meer plezier hebben in hun werk en meer verantwoordelijkheid pakken voor het proces.

Eerst oplossen, dan regelen

Juist wanneer het gezin of de vraag van de klant centraal staat en er ruimte is voor de professionals, zien we dat er creatieve oplossingen worden gevonden. Ruimte voor de professionals schuurt soms met de strikte regelgeving. Onder het motto “de bal op de lijn is ook in” dagen wij onze professionals uit om in het belang van de klant ook de randen van de regels te verkennen. Als informatie-uitwisseling noodzakelijk is bij het oplossen van het probleem wordt de nadruk gelegd op de mogelijkheden die de wetgeving biedt in plaats van de belemmeringen. Dat dit achteraf goed verantwoord moet worden is helder, maar in het proces mag de klant daar niet de dupe van worden. Wat betreft de informatiedeling betekent dit dat, conform de AVG wet, met toestemming van de klant informatie integraal over het sociaal domein gedeeld wordt. In zeer ernstige situaties zal de voor de hulpverlening noodzakelijke informatie worden gedeeld, ook als de toestemming van de inwoners nog niet is geregeld. Achteraf zal dit dan worden verantwoord en vastgelegd waarom voor deze werkwijze is gekozen.

Investeren in netwerken

De eigen netwerken van mensen worden steeds meer aangeboord. Waar in het verleden de overheid als vanzelfsprekend de zorg voor mensen overnam als men het zelf niet kon ziet men een terugtrekkende overheid. Dit brengt ook een knelpunt, want we zien dat juist mensen die aanspraak maken op voorzieningen soms over een zeer beperkt netwerk beschikken. Hier houdt de overheid een verantwoordelijkheid. Om hierin als gemeente te faciliteren zijn er verschillende activiteiten, bijvoorbeeld vanuit de wijkvoorzieningen die worden georganiseerd om buurtbewoners met elkaar in contact te brengen en daarmee het netwerk te verbreden.

Verantwoordelijkheden delen in plaats van verdelen

Een aantal mensen krijgt te maken met een combinatie van fysieke, mentale en sociale problemen. Dat geldt voor ouderen, maar ook voor jongeren en inwoners met schulden en psychische klachten, en voor mensen met één of meer chronische aandoeningen. Zij treffen veel verschillende hulpverleners. Het gaat om professionele hulpverleners, maar ook mantelzorgers en vrijwilligers zijn vaak voor korte of lange tijd betrokken bij de ondersteuning. Mensen die toch al in een kwetsbare positie verkeren, dreigen hierdoor grip te verliezen op hun leven en op de zorg en ondersteuning die nodig zijn. “Professionals moeten de ruimte krijgen en bereid zijn om voorbij de grenzen van de eigen discipline en organisatie te kijken. Het vraagt om delen in plaats van verdelen van verantwoordelijkheden.”, aldus Pauline Meurs, voorzitter van de Raad Volksgezondheid en Samenleving. Lelystad wil hierop aansluiten om zo Lelystedelingen meer regie te laten houden op hun eigen leven.

Streven naar economische zelfstandigheid

Om een zelfstandig bestaan op te bouwen vormt economische zelfstandigheid een fundament. Dit begint al binnen het onderwijs, waarbij we jongeren stimuleren hun talenten optimaal te benutten. Hierbij kijken we samen met het onderwijs ook naar het arbeidsperspectief van opleidingen en zorgen we dat jongeren al binnen het basisonderwijs in aanraking komen met verschillende beroepen. Voor kwetsbare jongeren hebben we de “ketensamenwerking kansverdienende jongeren” samen met onze onderwijspartners in de stad ontwikkeld. Ook voor de mensen die een beroep doen op de bijstand wordt er door het Werkbedrijf gekeken naar de mogelijkheden om weer aan het werk te kunnen, waarbij wij geloven dat werk niet alleen financieel lonend is, maar het tevens sociaal lonend is om aan het werk te zijn.

Regionale samenwerking als dit meerwaarde heeft

De gemeenten werken samen vanuit het principe: 'Samenwerking met als doel meerwaarde te creëren voor onze inwoners en partners in relatie tot de opgaven waar we allemaal voor staan'.

Deze samenwerking kan op verschillende schaalniveaus plaatsvinden.

De samenwerking voor wat betreft de Wmo en de Jeugdwet vindt bijvoorbeeld met name plaats op Flevolands niveau. Het gaat hierbij om (zeer) gespecialiseerde zorgtaken die voor een efficiënte uitvoering een zeker schaalniveau eisen. Denk bijvoorbeeld aan jeugdhulp in 24-uurs instellingen of opvang van dak- en thuislozen. Ook op andere schaalniveaus vindt samenwerking plaats. Voor wat betreft de ontwikkeling van werkgelegenheid wordt er bijvoorbeeld samengewerkt op MRA niveau (Metropool Regio Amsterdam).

3. Ontwikkelingen

In deze paragraaf is een aantal ontwikkelingen genoemd die van grote invloed (kunnen) zijn op de Lelystadse samenleving en met name het sociaal domein. Het is van belang het sociaal domein in Lelystad zo in te richten dat goed ingespeeld kan worden op deze ontwikkelingen.

Langer zelfstandig (blijven) wonen (extramuralisering)

Een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling is dat ook inwoners met zwaardere beperkingen, zelfstandig (blijven) wonen en minder snel in een instelling worden opgenomen.

We zien bijvoorbeeld dat ouderen alleen nog bij heel zware problematiek in een verzorgingshuis/verpleeghuis worden opgenomen. Ook zien we dat inwoners met zwaardere psychiatrische problematiek vaker zelfstandig in de wijk wonen. Dit heeft consequenties voor het sociaal domein maar ook voor aanpalende terreinen zoals wonen en veiligheid⁴.

Deze ontwikkeling leidt ertoe dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op allerlei ondersteuningsvoorzieningen vanuit bijvoorbeeld de Wmo maar ook vanuit andere onderdelen van het sociaal domein zoals de Participatiewet als het gaat om toeleiding naar werk.

Demografische ontwikkelingen /vergrijzing

Lelystad krijgt in de komende jaren te maken met een aanzienlijke vergrijzing. Het aantal 65-plussers zal in de komende 15 jaar toenemen van 12.500 tot 17.500.

Dit, gecombineerd met het feit dat men steeds langer zelfstandig blijft wonen, betekent dat meer mensen met een zwaardere ondersteuningsvraag een beroep zullen doen op ondersteuning vanuit het sociaal domein. Ook zal dit consequenties hebben voor de woningmarkt.

Van verzorgingsstaat naar participatiemaatschappij

De maatschappij ontwikkelt zich van een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij. We gaan van een samenleving waarin de overheid veel voor ons regelde naar een samenleving waar de inwoners meer worden aangesproken op hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheid.

Verschuiving verantwoordelijkheid sociaal domein van landelijk/regionaal naar lokaal

We zien dat gemeenten een steeds belangrijkere rol hebben gekregen bij het vormgeven van het sociaal domein: in de afgelopen jaren zijn allerlei taken verschoven van het landelijk niveau naar het lokale gemeentelijke niveau. De gemeenten zijn daarmee in belangrijke mate verantwoordelijk geworden voor het sociaal domein en zijn daarmee dan ook een belangrijke partij geworden wat betreft de vormgeving van de participatiemaatschappij. Ook zien we op onderdelen een verschuiving van regionaal naar lokaal, bijvoorbeeld wat betreft de doordecentralisatie van beschermd wonen.

Economische ontwikkelingen / ontwikkeling arbeidsmarkt

De economische vooruitzichten voor de stad zijn uitstekend, o.a. door de ontwikkelingen van Lelystad airport en de haven. Er is een toenemende vraag naar gekwalificeerd personeel over een breed spectrum van de arbeidsmarkt. Door het gunstig economisch klimaat is het voor meer personen mogelijk op eigen kracht een baan te bemachtigen. De mobiliteit die door deze gewijzigde vraag naar arbeid op gang komt biedt nieuwe baankansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daar staat tegenover dat degenen die nu in de bijstand komen lastiger zijn te bemiddelen. Een ander aandachtspunt is dat de economische ontwikkeling leidt tot personeelstekorten in bepaalde sectoren. Dit kan consequenties hebben voor de dienstverlening binnen het sociaal domein.

---

⁴ In dit kader is in 2018 het project "Versterking integrale ondersteuning psychische kwetsbare inwoners Lelystad" van start gegaan.

Naar een informatiesamenleving

In een sterk groeiende informatiesamenleving geeft de gemeente Lelystad collectief en individueel helder antwoord op eigentijdse ondersteuningsvraagstukken in haar stad. Het open, transparant, en in heldere bewoordingen uitwisselen van informatie via moderne kanalen geven onze inwoners toegang tot hun eigen actuele dossiers. Geen lange zoektochten langs vele websites maar onder MijnLelystad.nl worden directe ingangen voor Inkomen, Werk, Jeugd en Wmo geboden. Digitale vaardigheden gaan daarmee een steeds belangrijkere rol spelen.

Voor de doorontwikkeling van de informatievoorziening van het sociaal domein vormt de visie [Lelystad Digitaal 2020](#) het vertrekpunt. Digitaal, integraal en effectief worden informatieprocessen in de keten van uitvoerenden op elkaar aangesloten. Gericht op *integrale* uitvoering en beleidssturing is het noodzakelijk gegevens uit de verschillende decentralisaties, binnen de kaders van de AVG, te koppelen en te delen.

De snelle digitalisering is een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling die effecten heeft op de samenleving en gezondheid. Daarnaast is het een belangrijk middel dat ingezet kan worden om tot efficiëntere oplossingen te komen zoals robotica, domotica, e-health etc.

Aanpassing inburgeringsbeleid

Het inburgeringsbeleid gaat drastisch op de schop. Het doel is dat nieuwkomers zoveel mogelijk meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren. Het is de bedoeling dat gemeente voor alle inburgeraars een individueel inburgeringsplan maken. Gemeenten gaan daarbij de lessen inkopen. Het blijft de verantwoordelijkheid van nieuwkomers om binnen de termijn van drie jaar te voldoen aan de inburgeringsplicht en dus examen te doen.

De verwachting is dat het nieuwe inburgeringsstelsel in 2020 van start zal gaan. De aanpassingen van het inburgeringsstelsel moeten ervoor zorgen dat gemeenten betere mogelijkheden krijgen om zoveel mogelijk nieuwkomers zo snel mogelijk aan het werk te krijgen en op het vereiste taalniveau te krijgen. Een samenhangende inzet vanuit het sociaal domein is een belangrijke voorwaarde voor een effectieve invulling van het inburgeringsbeleid. In de komende tijd zal hier in samenhang met elkaar nader invulling aan worden gegeven.

Aanpassing woonplaatsbeginsel per 1 januari 2020

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet wordt per 2020 aangepast. De aanpassing moet bijdragen aan vereenvoudiging en meer eenduidigheid in de uitvoering. De gemeente waar de jongere vandaan komt, wordt bij verblijf verantwoordelijk voor de kosten van de jeugdhulp. Zowel het verdeelmodel als de Jeugdwet moeten worden aangepast.

Aanpassingen landelijk beleid

We zien dat, hoewel de taken zijn gedecentraliseerd, de rijksoverheid voortdurend beslissingen neemt die van directe invloed zijn op het gemeentelijk beleid voor het sociaal domein. Zo heeft de rijksoverheid het voornemen de inkomensafhankelijke eigen bijdragen voor de Wmo met ingang van 2019 te vervangen door een abonnementstarief (vast bedrag per maand). Dit leidt tot minder inkomsten maar zal ook een aanzuigende werking hebben en ertoe leiden dat meer mensen een beroep en de huidige gebruikers een groter beroep zullen doen op de Wmo. Wij zullen bij de vormgeving van het sociaal domein, naast meer algemene ontwikkelingen, ook rekening moeten houden met beslissingen die de rijksoverheid op dit terrein neemt.

Omgevingswet en energietransitie

De invoering van de Omgevingswet en bijvoorbeeld de ontwikkelingen m.b.t. de energietransitie bieden kansen voor het versterken van een integrale wijkaanpak. De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. Doel van de Omgevingswet is het ontwikkelen en beheren fysieke omgeving zodat alle inwoners gezond, veilig en duurzaam kunnen leven en meer betrokken worden bij hun fysieke leefomgeving.. In het kader van de Omgevingswet wordt meer ruimte geboden voor initiatief van de bewoners. Hiermee kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan sociaal krachtige wijken.

De geschetste ontwikkelingen zijn van invloed op beleid en invulling van het sociaal domein in onze gemeente. Het is van belang dat we het sociaal domein zo inrichten dat flexibel ingespeeld kan worden op deze ontwikkelingen.

4. Sociale infrastructuur

Om de gedecentraliseerde taken goed te kunnen uitvoeren en een verschuiving van zware naar lichtere vormen van ondersteuning te realiseren, is de sociale infrastructuur (her)ingericht. We onderscheiden hierbij drie niveaus: de basis, maatwerk voorzieningen en ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners. Inwoners kunnen zich in verschillende lagen tegelijk begeven. Uitgangspunt is een aantal passende en duurzame oplossingen, aansluitend bij de behoefte van de inwoner.

De nadruk ligt op wat mensen zelf kunnen, eventueel met hulp van mensen uit hun eigen omgeving. Wanneer de zelfredzaamheid tekort schiet, kunnen voorzieningen ingezet worden. Dit kunnen algemeen vrij toegankelijke voorzieningen zijn zoals maatschappelijk werk en consultatiebureau maar ook individuele maatwerkvoorzieningen, zoals hulp bij het huishouden, pleegzorg of een re-integratie traject. Het derde niveau wordt gevormd door voorzieningen voor de meest kwetsbare inwoners. Voor de periode 2019-2022 gaan we de ingezette beweging van zware ondersteuning naar lichtere vormen van ondersteuning en het versterken van de basis continueren en waar nodig intensiveren. Daarbij zal de focus meer gaan liggen op integraliteit, efficiency en effectiviteit en een sociale infrastructuur die zowel inhoudelijk als financieel toekomstbestendig is. In de volgende paragrafen wordt kort ingegaan op de verschillende niveaus van de sociale infrastructuur. In bijlage 1 vindt u een meer uitgebreide beschrijving van de sociale infrastructuur.

4.1 Basis

De basis wordt primair gevormd door de inwoners zelf, hun sociale netwerk, mantelzorgers en vrijwilligers. Daarnaast bestaat de basis ook uit allerlei algemene voorzieningen en zaken zoals jongerenwerk, wijkvoorzieningen, openbaar vervoer, informatievoorziening, goed onderwijs, een gezonde leefstijl, sport- en cultuurvoorzieningen, mantelzorgondersteuning, een veilige woonomgeving en bewonersinitiatieven. Een sterke basis bevordert de sociale samenhang, gaat eenzaamheid tegen en draagt eraan bij dat mensen zelf problemen oplossen en zich ontwikkelen. Dit draagt eraan bij dat inwoners zich meer zelf kunnen redden en minder (snel) een beroep hoeven te doen op zwaardere vormen van ondersteuning.

Wij willen de (pedagogische) basis verder versterken zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht (zelfredzaamheid) of met het sociaal netwerk (samenredzaamheid), eventueel met lichte ondersteuning, een eigen huishouden voeren en participeren in de samenleving waarbij kinderen veilig en kansrijk kunnen opgroeien en zich goed ontwikkelen. Hiermee willen we bereiken dat mensen meer samen doen en bij elkaar betrokken zijn, zodat iedereen - ook mensen met een beperking - mee kan doen. Ook draagt dit bij aan een vloeiende aansluiting tussen de verschillende levensstadia, zoals de overgang van onderwijs naar arbeid. Het versterken van de basis is noodzakelijk om het beleid binnen het sociaal domein ook op termijn, als de vergrijzing toeneemt, met de beschikbare middelen uit te kunnen blijven voeren.

De komende (vier) jaren blijven wij daarom hierop inzetten, waarbij we op zoek gaan naar nieuwe combinaties voor samenhangende inzet en het optimaal benutten van elkaars expertise, over de grenzen heen van de eigen organisaties.

4.2 Maatwerkvoorzieningen

We willen zoveel mogelijk regelen in de basis. Voor bepaalde inwoners zal de basis niet toereikend zijn en is extra ondersteuning nodig om zelfstandig te kunnen blijven functioneren of in het eigen inkomen te voorzien. Soms kan de omgeving van die inwoner (familie, buurt, school en andere

basisvoorzieningen) niet voldoende steun bieden, bijdragen aan een oplossing of een stabiele en veilige (opvoed-)omgeving realiseren. In deze situaties kunnen er (aanvullend) maatwerkvoorzieningen⁵ worden ingezet zoals een re-integratie traject, een tijdelijke inkomensvoorziening, huishoudelijke ondersteuning of pleegzorg. De ondersteuning is hierbij gericht op de vraag van de inwoner en de afweging wat voor hem/haar nodig is. Daarbij bieden we ruimte aan de professional zodat deze flexibel in kan spelen op de ondersteuningsvraag en snel kan op- en afschalen en zo passende ondersteuning op maat kan bieden. We willen de ondersteuning en hulp zoveel mogelijk dichtbij de inwoners en waar mogelijk laagdrempelig in de wijk organiseren.

Wij willen dat er ook in de komende tijd een goed pakket aan maatwerkvoorzieningen beschikbaar blijft, waarbij ingespeeld wordt op de veranderende ondersteuningsvraag als gevolg van ontwikkelingen zoals vergrijzing, extramuralisering of van de snel veranderende arbeidsmarkt (zie hoofdstuk 2.3 voor de ontwikkelingen).

Tabel 2: overzicht maatwerkvoorzieningen Wmo, Participatiewet en Jeugdwet

Wmo	Participatiewet	Jeugdwet
<ul style="list-style-type: none"> • huishoudelijke ondersteuning • ondersteuning thuis • dagactiviteiten/dagbesteding • kortdurend verblijf/respijthuis • woningaanpassingen • scootmobielen/rolstoelen • regiotaxi • aanvullende ziektekostenverzekering 	<ul style="list-style-type: none"> • ondersteuning bij het vinden van (aangepast) werk • het verstrekken van een tijdelijk inkomen • inkomens voorziening en kredieten t.b.v. ondernemers (Besluit Bijstand Zelfstandigen) 	<ul style="list-style-type: none"> • begeleiding • dagbesteding • persoonlijke verzorging • kortdurend verblijf • verblijf: <ul style="list-style-type: none"> - pleegzorg - residentiële zorg - jeugdzorgPlus • jeugd-GGZ

Voor individuele Wmo en jeugdhulpvoorzieningen geldt in principe de mogelijkheid te kiezen voor een voorziening in natura of voor een persoonsgebonden budget (PGB). In de Wmo en Jeugdwet is PGB toegestaan als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- de klant is in staat het PGB te beheren;
  - de klant kan aantonen dat het reguliere aanbod (zorg in natura) niet toereikend is;
  - de diensten en producten of jeugdhulp die met een PGB wordt ingekocht, is van goede kwaliteit.
- In de vigerende verordeningen Wmo en Jeugdhulp zijn nadere voorwaarden voor PGB uitgewerkt.

4.3 Ondersteuning voor meest kwetsbare inwoners

Er is een groep inwoners voor wie zelfredzaamheid (tijdelijk) buiten bereik ligt. Voor deze groep is meer nodig dan basis- en maatwerkvoorzieningen⁶.

Het gaat hier veelal om zeer kwetsbare mensen die dak- en thuisloos zijn, zorg mijden en/of te maken hebben met zware verslavings- en/of GGZ problematiek.

Het is belangrijk dat er voor deze inwoners een goed vangnet beschikbaar blijft, zoals een dak- en thuislozenopvang of een plaats binnen een beschermd wonen voorziening. Het gaat hier om regionale voorzieningen. Het [Regionaal Kompas 2018-2020](#) bevat het beleid ten aanzien van dak- en thuislozen, zorgmijders, zwervjongeren, ex-gedetioneerden, verslaafden, slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling en mensen met ernstige geestelijke gezondheidsproblemen.

⁵ In de Jeugdwet worden ze ook individuele voorzieningen genoemd.

⁶ In deze paragraaf is de groep inwoners genoemd die onder de verantwoordelijkheid van de Wmo/Jeugdwet valt. Er is daarnaast ook een groep inwoners voor wie zelfredzaamheid buiten bereik ligt, zoals inwoners met zware dementie of een zwaardere verstandelijke beperking. De zorg en ondersteuning voor deze inwoners wordt geregeld vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz).

In de komende jaren willen we in regionaal verband nader bepalen hoe dit “landschap” van voorzieningen er uit moet komen te zien en welke zaken lokaal dan wel regionaal worden opgepakt.

Voor kinderen, volwassenen en ouderen die te maken krijgen met agressie, geweld en verwaarlozing in huiselijke kring is er vanaf 1 januari 2015 een regionaal Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (Veilig Thuis genoemd) ingericht. Er wordt ingezet op een effectieve aanpak voor huiselijk geweld en kindermishandeling: van preventie en vroegsignalering, via opvang en herstel naar nazorg en participatie.

Er kunnen omstandigheden zijn waarbij de veiligheid van een jeugdige in het geding is en er gedwongen maatregelen nodig zijn. Dan kunnen jeugdbescherming en jeugdreclassering (JB/JR) ingezet worden. Dit zijn maatregelen die worden opgelegd na uitspraak van de kinderrechter. Komende periode blijven we inzetten op begeleiding zonder maatregel (drangmaatregelen oftewel SAVE trajecten) om zo het aantal en duur van dwangmaatregelen terug te dringen.

4.4 Naar een integraal werkende toegang

In de beleidsperiode 2015-2018 is ervoor gekozen om de toegang per decentralisatie te regelen. Hierdoor kon de juiste kennis en expertise gebundeld worden om de vragen op de betreffende terreinen adequaat en zo veel mogelijk direct te kunnen behandelen.

Ten behoeve van de jeugdhulp zijn Jeugd- en Gezinsteams ingericht⁷. Voor de ondersteuning vanuit de Wmo zijn er Sociaal wijkteams. Deze teams zijn dichtbij de inwoners per stadsdeel georganiseerd en hebben een gemengde, multidisciplinaire samenstelling met de benodigde expertise om de hulp- en ondersteuningsvragen zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden. Medewerkers van de teams zijn afkomstig van diverse zorgaanbieders en inhoudelijk deskundige maatschappelijke organisaties. Voor de ondersteuning bij het vinden van werk is het Werkbedrijf Lelystad BV opgericht dat voor de meest kwetsbare groepen nauw samenwerkt met Concern voor Werk. Voor de tijdelijke inkomensverstrekking heeft de gemeente zelf de uitvoering op zich genomen.

Een groot deel van onze inwoners vindt de weg naar ondersteuning via een natuurlijke vindplaats. Dit is een plek waar de hulpvraag wordt gesignaleerd of waar een inwoner om hulp komt vragen. Het kan bijvoorbeeld gaan om een school, de huisarts of een wijkpunt.

Los van deze toegangen, weten veel inwoners met een goede informatievoorziening (zowel digitaal als fysiek) zelf een antwoord te vinden op hun vragen. Belangrijk daarbij is dat informatie toegankelijk en leesbaar/begrijpelijk is voor alle inwoners, ook laaggeletterden en digibeten.

Afstemming

Bij een domein overstijgende ondersteuningsvraag is een goede afstemming, aansluiting en informatie-uitwisseling tussen de verschillende toegangen essentieel om de ondersteuning volgens het principe één huishouden, één plan, één regisseur, te organiseren. Bijvoorbeeld bij een gezin met een bijstandsuitkering waar jeugdhulp nodig is en begeleiding vanuit de Wmo voor de ouders bij het structureren van het huishouden.

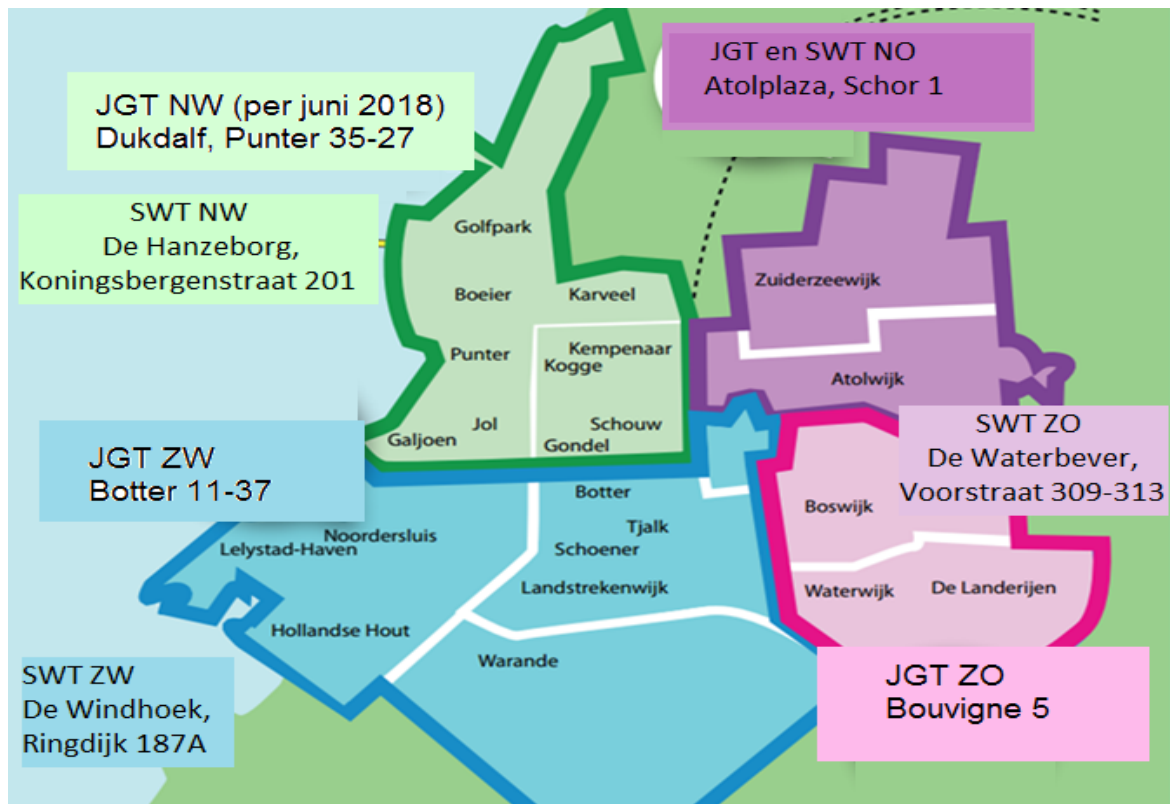
Afgelopen jaren is ingezet op een meer integrale benadering van de Wmo en Participatiewet door de aanhaking in 2017 van de participatiecoaches van de gemeente bij de Sociaal wijkteams.

Ook de verhuizing in 2018 van de Jeugd- en Gezinsteams meer de wijken in, nabij de Sociaal wijkteams, versterkt de zichtbaarheid en verbindingen in de wijk en leidt ertoe dat deze partijen elkaar beter en sneller weten te vinden. Verder hebben Jeugd- en Gezinsteam, Sociaal wijkteam en de Wmo

---

⁷ In de Jeugdwet is geregeld dat jeugdhulp ook toegankelijk is na een verwijzing door de huisarts, de jeugdarts en de medisch specialist. Een andere ingang tot de jeugdhulp is via de gecertificeerde instelling, de kinderrechter (via een kinderschermingsmaatregel of een maatregel tot jeugdreclassering), het openbaar ministerie en de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting.

hoofdaannemers afspraken gemaakt over het continueren van ondersteuning bij 18 jaar waardoor de ondersteuning vanuit de Wmo voor jongeren, voor wie dat nodig is, bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd goed geregeld is.

Jeugd- en Gezinsteams en Sociaal wijkteams gehuisvest in de wijken.

Integraal werken

Om problematiek effectief en efficiënt aan te kunnen pakken is het voor de komende periode van belang om de gewenste samenhang in aanpak (en producten) voor Wmo, Participatiewet en Jeugdhulp verder te bevorderen. We willen voor onze inwoners een laagdrempelige integraal werkende toegang voor informatie, advies en ondersteuning in het sociaal domein. De inwoner met zijn vraag of probleem wordt zo goed mogelijk en snel geholpen, adequaat en samenhangend op basis van het principe één huishouden, één plan, één regisseur.

Dit wil niet zeggen dat alles in één (fysiek) loket moet zitten. Wel is het van groot belang dat de verschillende toegangen met elkaar in verbinding staan en elkaar goed kunnen vinden. De samenhang in aanpak is hierbij van doorslaggevend belang:

- We werken conform het principe: oplossingen zoveel mogelijk realiseren met behulp van eigen kracht of met het sociaal netwerk. We gaan zoveel mogelijk uit van normaliseren waarbij algemene voorzieningen worden geprefereerd boven maatwerkvoorzieningen.
- We werken integraal en kijken vanuit een brede blik naar problematiek en oplossingen.
- We voeren een (keukentafel)gesprek als vraagverheldering aan de orde is. Er wordt dan breed gekeken naar de situatie van de inwoner om zo een goed beeld te krijgen van wat op de verschillende terreinen nodig is.
- We zorgen voor gezamenlijke oplossingen en warme overdrachten wanneer uit de vraagverheldering naar voren komt dat inzet vanuit een andere organisatie nodig is. De privacy en het omgaan met gegevensdeling is een belangrijk aandachtspunt. Uitgangspunt hierbij is te kijken wat wel kan in plaats van wat belemmerend is.
- We zoeken naar oplossingen in verschillende levensgebieden en naar de juiste ondersteuning op dat moment.

- Als een huishouden (gezin) te maken heeft met verschillende domeinen, dan wordt de regie bij één persoon belegd. Deze persoon maakt het huishouden wegwijs en zorgt ervoor dat er een integraal plan wordt opgesteld en de nodige ondersteuning wordt geregeld. Als een huishouden of zijn directe omgeving deze regie niet zelf kan voeren, wordt de regie belegd bij een professional. Welke professional de regie voert zal afhangen van de vraag welke problematiek (en daarmee expertise van de contactpersoon) leidend is.

4.5 Regionale infrastructuur sociaal domein

Een groot deel van de taken binnen het sociaal domein wordt lokaal ingevuld/ingekocht. Voor bepaalde taken kan een gezamenlijke inkoop schaalvoordelen hebben. Het gaat dan om specifiek regionale voorzieningen die we als gemeente gezamenlijk in stand willen of moeten houden. De Flevolandse gemeenten werken daarom samen in het sociaal domein.

De zes gemeenten hebben de samenwerking voor Jeugdhulp en Wmo vastgelegd in de Centrumregeling Sociaal Domein met daaronder een Dienstverleningshandvest. Het leidende principe van de samenwerking is samenwerking met als doel meerwaarde te realiseren voor inwoners en partners in relatie tot de opgaven waar we lokaal allemaal voor staan. Voor wat betreft de Jeugdwet gaat het om de regionale jeugdhulptaken: jeugd residentieel, jeugdzorgplus, pleegzorg, jeugdbescherming/jeugdreclassering, Veilig Thuis en essentiële jeugd GGZ. Voor de Wmo gaat het om beschermd wonen, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, verslavingszorg en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).

Wat betreft de Participatiewet wordt er regionaal samengewerkt binnen het Regionaal Werkbedrijf Flevoland. Dit is een samenwerkingsverband van werkgeversorganisaties, werknemersorganisaties, UWV en gemeenten. Oorspronkelijk was het Regionaal Werkbedrijf Flevoland opgezet voor de uitvoering van de banenafspraken. Begin 2018 is er een verbreding gemaakt en sluiten ook de onderwijspartijen aan bij deze regionale overlegtafel. Verder werken de gemeente Noordoostpolder, Urk, Zeewolde en Lelystad samen in de IJsselmeergroep voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening, waarvan het Concern voor Werk een onderdeel is.

5. Randvoorwaardelijke aspecten

5.1 Monitoring

De gemeente is met de decentralisaties verantwoordelijk geworden voor een groot aantal taken in het sociaal domein. Het sociaal domein is volop in ontwikkeling. Het is belangrijk hier sturing op te houden.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering is vooral neergelegd bij inwoners en partijen in het veld, maar we houden hier als gemeente wel de regie op. Wij gaan daarbij uit van vertrouwen en loslaten. Wij sturen op hoofdlijnen waarbij onze inzet is dat onnodige administratieve rompslomp en bureaucratie zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Om de regiefunctie goed uit te kunnen voeren is een systeem van monitoring noodzakelijk.

De monitoring bestaat in ieder geval uit de volgende onderdelen:

- P & C cyclus verbonden aan de gemeentebegroting: de gemeentebegroting, de jaarrekening maar ook in de tussentijdse begrotingsmonitors wordt gerapporteerd over financiële en inhoudelijke ontwikkelingen in het sociaal domein.
- [Lokale Monitor Sociaal Domein](#) hierin zijn diverse uitvoeringsindicatoren voor de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet opgenomen.
- Cliëntervaringsonderzoeken: hierbij worden de ervaringen/de tevredenheid van klanten over diverse voorzieningen in beeld gebracht.
- Landelijke monitor "[Waarstaatjegemeente.nl](#)". Hierin is lokale en landelijke informatie opgenomen en kan een vergelijking worden gemaakt met landelijke cijfers.
- Monitoring van klachten, bezwaren en signalen uit het veld.

Deze monitoring biedt sturingsinformatie. Daarnaast zijn er ook allerlei andere instrumenten op basis waarvan gestuurd wordt zoals gesprekken met cliëntenraden, gebruikers en professionals in het veld. Ook biedt het datagedreven werken (zie 5.3) kansen om te komen tot gerichte beleidssturing. Met al deze sturingsinformatie krijgen we immers grip op ontwikkelingen, op zaken die goed of minder goed lopen, op mogelijke hiaten e.d..

Verder kunnen er (steekproefsgewijs of als er signalen zijn dat zaken niet goed lopen) kwaliteitsonderzoeken worden uitgevoerd bij aanbieders. De uitkomsten kunnen aanleiding zijn tot bijsturing van de gemaakte afspraken.

Daarnaast gaan we een keer in de twee jaar de voortgang in de realisatie van de beleidsdoelen inzichtelijk maken met behulp van de indicatoren in bijlage 2.

5.2 Inkoop als sturingsinstrument

Vrijwel alle taken op terrein van de Wmo, Participatiewet en Jeugdwet zijn uitbesteed. De wijze waarop dit gebeurt biedt kansen maar brengt ook risico's met zich mee. In de [notitie "Inkoop en sturingsmodellen binnen het sociaal domein"](#) is in beeld gebracht hoe in Lelystad de inkoop voor het sociaal domein is geregeld. Binnen het sociaal domein wordt op veel verschillende manieren ingekocht. Elke vorm van inkoop brengt een bepaalde mix aan sturingsmogelijkheden met zich mee. De traditionele sturing binnen de zorg is gebaseerd op het vooraf indiceren van een aantal uren/dagdelen en vervolgens controleren of deze zijn uitgevoerd en op basis hiervan financieren (PxQ financiering).

In de afgelopen periode is bij de inkoop van een aantal diensten aansluiting gezocht bij de uitgangspunten die de raad bij de decentralisatie voor het sociaal domein heeft vastgesteld zoals ruimte voor de professional, maatwerk bieden, adequaat inspelen op de ondersteuningsvraag, beperken bureaucratie, beperken open eindregelingen en stimuleren van innovatie en transformatie.

Het invullen van de hulp/ondersteuning is in aansluiting hierop voor een belangrijk deel neergelegd bij de professionals die in overleg met de cliënten bepalen wat nodig is. De gemeente stuurt hierbij vooral op het resultaat: is de klant tevreden, zijn er klachten/bezwaren, welke innovaties worden er ingezet, wordt er goed ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en vraagstukken, hoeveel en welke klanten worden bediend, wordt er goed samengewerkt met andere partijen in de wijk etc.

De traditionele sturing op basis van PxQ sluit hier niet goed bij aan. Er is daarom voor een aantal diensten gekozen voor inkoop op basis van budgetfinanciering/populatiebesteding waarbij een aantal partijen de verantwoordelijkheid en de vrijheid hebben om met dit budget passende ondersteuning te organiseren.

Er wordt binnen het sociaal domein een veelheid aan producten en diensten ingekocht. Het is wenselijk - aansluitend op de aard van product - te bepalen welk inkoopmodel hierbij het meest passend is en het best aansluit bij de vastgestelde kaders.

Hierbij gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- a. kiezen voor gezamenlijk inkoop als dit meerwaarde heeft (als het gaat om gezamenlijke voorzieningen of als gezamenlijke inkoop schaalvoordelen heeft);
- b. kiezen voor flexibele contracten met een wat langere contractduur en daarin de mogelijkheid inbouwen om bij slechte prestaties het contract te beëindigen.
- c. inkoop van concrete voorzieningen in principe baseren op PxQ besteding;
- d. inkoop van diensten, aansluitend op de door de raad vastgestelde kaders, in principe baseren op een vorm van budgetfinanciering/populatiebesteding.

5.3 Informatievoorziening in het Sociaal Domein

Algemene informatie

Goede informatievoorziening is een belangrijk instrument om de zelfredzaamheid te bevorderen. Veel inwoners zullen met de juiste informatie zelf een antwoord weten te vinden op hun vraag en op die manier zelf voor een oplossing kunnen zorgen. Het is daarom essentieel dat de informatievoorziening zowel digitaal als fysiek op orde is. Ook moet de informatie toegankelijk en leesbaar/begrijpelijk zijn voor alle doelgroepen. In dit kader is en wordt er bijvoorbeeld geïnvesteerd in folders, websites en digi-vaardigheid cursussen. Voorbeeld hiervan is de website WieWatWaar Lelystad waar informatie te vinden is over wonen, leven, zorg en welzijn in Lelystad. Ook wordt ingezet op de vindbaarheid van onze Wijkpunten, Sociaal wijkteams en Jeugd- en Gezinsteams voor mensen met ondersteuningsvragen. Daarnaast zal de vindbaarheid worden vergroot voor potentiële doorverwijzers (huisartsen e.d.) en inwoners die zich zorgen maken over een medebewoner.

Cliëntinformatie

Veranderende regelgeving, processen van betrokken organisaties en de toenemende zelfredzaamheid van inwoners vragen onze aandacht. Inwoners nemen steeds vaker zelf de regie in het ondersteuningsproces, ondersteund door nieuwe, doelgroepgerichte informatieplatforms. Inwoners krijgen hierdoor een andere positie waardoor er toegesneden informatie voor alle aandachtsgroepen (ook laaggeletterden en digibeten) op verschillende plaatsen in onze stad (wijkpunt, stadhuis, bibliotheek, zorginstellingen) digitaal beschikbaar moet zijn. Een goede informatievoorziening is een belangrijk instrument om de zelfredzaamheid te ondersteunen en te bevorderen.

Inzet is om de informatieprocessen in de keten van uitvoerenden digitaal, integraal en effectief op elkaar aan te laten sluiten. Voor een integrale uitvoering en beleidssturing is het noodzakelijk gegevens uit de verschillende onderdelen van het sociaal domein, binnen de grenzen van de AVG, te koppelen en te delen⁸. Deze gegevensdeling kan bevorderd worden door aan de voorkant al

---

⁸ Binnen de grenzen van de AVG kan informatie worden gedeeld met instemming van de inwoner en in geval van ernstige situaties kan hier direct over beschikt worden als dit relevant is voor de aanpak. De professional moet het

afspraken te maken over de werkwijze en randvoorwaarden voor het delen van informatie tussen verschillende partijen.

Dit is nodig om te kunnen werken op basis van één huishouden, één plan en één regisseur. De gekoppelde informatie biedt de mogelijkheid een totaalbeeld te krijgen van de problemen binnen een huishouden en te komen tot effectieve interventies. We willen daarbij bewerkstelligen dat inwoners de beschikking krijgen over een eigen digitaal dossier dat zij zelf kunnen bijwerken. Dit zorgt ervoor dat voor gebruikers (inwoners en professionals) relevante informatie beschikbaar en up-to-date is. Dit bespaart tijd, onnodige rompslomp van het opnieuw indienen van gegevens en kosten. Tevens draagt het eraan bij dat op maat gesneden ondersteuning kan worden verleend.

De informatiesystemen binnen het sociaal domein worden ingericht op schaalbaarheid waarin krimp, groei en deelbaarheid flexibel opgevangen kunnen worden. Efficiënt wordt ingespeeld op toekomstige vragen die in samenwerking met andere landelijke initiatieven worden uitgewerkt zoals bijvoorbeeld het programma 'Samen Organiseren' van de VNG. Hierin worden keten overstijgende gestandaardiseerde verwerkingsprocessen ontwikkeld voor o.a. het GBI (Gemeentelijke Basisprocessen Inkomen).

Data gedreven werken

Vanuit Lelystad Digitaal 2020 is een basis gelegd voor het data gedreven werken. Er zijn in het toewerken naar datagedreven werken twee verschillende fases te onderscheiden. De eerste fase is gebaseerd op gestroomlijnde informatievoorziening.

Voor het stroomlijnen van de informatievoorziening zijn al grote stappen gezet. Steeds meer data, van interne en externe partijen (CBS, GGD en ketenpartners) zijn goed ontsloten. Informatie op basis van deze data komt steeds sneller ter beschikking. Het verzamelen en omzetten van data naar informatie en inzichten wordt verder ontwikkeld zodat er op basis hiervan betere beleidskeuzes kunnen worden gemaakt. Ook kan deze informatie worden gebruikt t.b.v. de uitvoering in de wijken. Met de informatie kunnen we komen tot risicoprofielen en voorspelmodellen. Op basis hiervan kunnen we middelen meer gericht en dus effectiever inzetten. Zo wordt er binnen leerplicht nu gewerkt met een risicogerichte aanpak. Op basis van een voorspelmodel dat de kans op uitval berekent, worden jongeren met een hoog risico op uitval thuis bezocht; jongeren met een laag risico ontvangen een schriftelijk bericht over hun verzuim. Op deze manier blijft meer tijd over voor gesprekken met jongeren die ook daadwerkelijk kans hebben om voortijdig schoolverlater te worden. Ook bezoekt het sociaal wijkteam ouderen die een grotere kans hebben op eenzaamheid of kwetsbaarheid. Op die manier wordt in een eerder stadium ondersteuning geven mogelijk.

Naast de uitbouw van de ondersteunende informatiesystemen wordt de komende jaren met name geïnvesteerd in kennis. Kennis om de benodigde analyses nog beter te kunnen verrichten en kennis om de resultaten van de analyses efficiënt zijn weg te laten vinden naar de uitvoering.

In de komende tijd zullen we het data gedreven werken nadrukkelijk verder ontwikkelen en als basis instrument bij beleidsontwikkeling inzetten.

5.4 Betrekken cliënten en veldpartijen

Wij vinden het belangrijk dat belanghebbende inwoners actief betrokken zijn en meedenken bij de vormgeving en invulling van het sociaal domein. Wij zullen daarom relevante zaken op dit terrein voor advies voorleggen aan de Cliëntenraad Sociaal Domein. Het uitgebrachte advies wordt dan betrokken

---

'gezin/de individu' dan informeren en dit achteraf in het dossier verantwoording afleggen over het raadplegen van de bronnen.

bij de besluitvorming over het betreffende onderwerp. Ook kan de cliëntenraad een ongevraagd advies uitbrengen.

Er is in toenemende mate sprake van een integrale en samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. In het verlengde hiervan is daarom eerder besloten om ook te komen tot één cliëntenraad die breed kan adviseren over allerlei zaken die binnen het sociaal domein spelen. Begin 2019 gaat deze nieuwe Cliëntenraad Sociaal Domein van start. De huidige cliëntenraden voor Wmo en Jeugdhulp gaan hier dan in op. De nieuwe raad wordt gevormd door inwoners die direct of indirect betrokken zijn bij het sociaal domein.

Er vindt regelmatig ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats met partijen in het veld (professionals). Dit overleg heeft veelal betrekking op de deelterreinen waarop zij actief zijn. We zullen nog nader bepalen op welke wijze we veldpartijen meer in brede zin kunnen betrekken bij beleidsvorming betreffende ontwikkelingen in het sociaal domein. Een optie is om de partijen jaarlijks, voorafgaand aan het opstellen van de jaarlijkse programmaplannen, uit te nodigen om hun inbreng hiervoor te geven.

5.5 Financiering

In het Raadsprogramma 2018-2022 “Lelystad, een sprong voorwaarts” is hierover het volgende opgenomen:

De decentralisaties worden uitgevoerd met de beschikbare rijksmiddelen. Het uitgangspunt daarbij is dat de rijksmiddelen leidend zijn voor de daadwerkelijke inzet van middelen op de afzonderlijke dossiers. Dat wil zeggen dat de rijksmiddelen op de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet worden ingezet op de betreffende dossiers en er geen structurele overheveling plaatsvindt van het ene naar het andere dossier. Voor de korte termijn wordt er voor de jeugdhulp een aanvullend bedrag vrijgemaakt uit de algemene middelen.

Bij de overheveling van taken van rijk naar gemeente per 2015 is door het rijk een korting op de bijbehorende rijksmiddelen toegepast. Met name bij de jeugdhulp zorgt deze korting voor een grote ombuigingsopgave. Een van de grootste uitdagingen voor de komende periode is dan ook om de uitgaven voor de jeugdhulp van ruim 28 miljoen euro meer in lijn te brengen met verder aflopende rijksbijdrage van 25 miljoen euro in 2019 en 24 miljoen euro vanaf 2020.

Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2019 - 2022 zijn voor de komende jaren aanvullende middelen beschikbaar gesteld van 3,2 miljoen euro in 2019, 4,1 miljoen euro in 2020, 3,3 miljoen euro in 2021 en 2,9 miljoen euro in 2022.

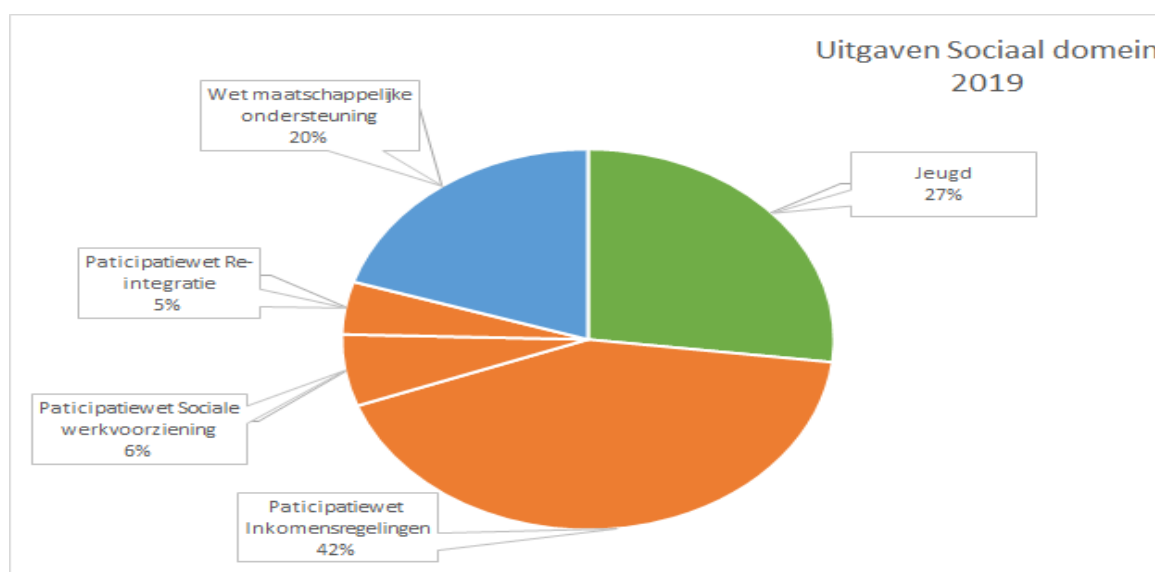
Binnen de Wmo hebben we sinds de decentralisatie steeds meer zicht en grip op de nieuwe taken gekregen. De regionale Wmo taken (beschermd wonen, maatschappelijke opvang e.d.) vallen nu nog onder de financiering van de centrumgemeente. De verwachting is dat ook deze taken in de komende periode worden door gedecentraliseerd naar de afzonderlijk gemeenten. Taken die op dit moment nog door de regio worden uitgevoerd zullen op middellange termijn mogelijk overgaan naar lokale uitvoering. Dit zal effecten hebben op het lokale beleid en de gemeentelijke budgetten.

Een groot deel van de uitgaven vanuit de Participatiewet gaat naar bijstandsuitkeringen. De gemeente verstrekt bijstandsuitkeringen op grond van de Participatiewet en de Wet IOAW (inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers). Het klantaantal lijkt zich te stabiliseren. Door het gunstig economisch klimaat is het voor meer personen mogelijk op eigen kracht een baan te bemachtigen. Het klantprofiel binnen de bijstandpopulatie wordt hierdoor complexer. Degenen die nu in de bijstand komen zijn lastiger te bemiddelen en vereisen meer re-integratie inzet. Hier zal innovatie nodig zijn, bijvoorbeeld via de Social Firm.

Voor de sociale werkvoorziening geldt een sterfhuisconstructie. De gebruikersgroep wordt geleidelijk kleiner terwijl de kosten voor instandhouding van de infrastructuur gelijk blijven. Bij de Programmabegroting 2018-2021 heeft de raad voor dit dreigend financieel risico aanvullende middelen beschikbaar gesteld (2019: € 215.000, 2020: € 309.000, 2021 e.v.: € 403.000). De doorontwikkeling richting Social Firm is volop in voorbereiding om op deze ontwikkeling een antwoord te bieden.

Onderstaande tabel geeft een indicatie van het uitgavenvolume binnen het taakveld Sociaal Domein in 2019. De totale uitgaven exclusief de begrotingsvoorstellen 2019 bedragen € 111,5 miljoen, waarbij een groot deel wordt ingezet voor inkomensregelingen. De bekostiging van deze uitgaven verloopt voor € 52 miljoen via specifieke rijksuitkeringen behorende bij de drie decentralisaties, voor € 35 miljoen via de separate rijksuitkering voor bijstandsuitkeringen en voor het restant van € 33 miljoen uit bestaande gemeentelijke middelen.

Uitgaven Sociaal Domein 2019		
	(€ mln.)	
Jeugd		30,0
Inkomensregelingen	47,3	
Sociale werkvoorziening	6,8	
Re-integratie	5,0	
Paticipatiewet		59,1
Wet maatschappelijke ondersteuning		22,4
Totaal		111,5

In het Raadsprogramma 2018-2022 is bepaald dat alleen op het moment dat er bij de jaarrekening sprake is van een overschot, bijvoorbeeld binnen de Wmo of bij het verstrekken van

bijstandsuitkeringen als onderdeel van de Participatiewet (inkomensdeel) de middelen via de reserve sociaal domein beschikbaar blijven ter dekking van toekomstige tekorten binnen de drie decentralisaties. De geprognoseerde stand van de reserve eind 2018 (op basis van de begrotingsmonitor september 2018), komt voor de Wmo en Jeugdhulp op min of meer nul uit. Als we hier in 2018 de egaliseriereserve voor de bijstandsuitkeringen en de incidentele bijdrage van € 2,44 miljoen uit het Fonds Tekortgemeenten aan toevoegen, dan zal de reserve eind 2018 uitkomen op ca. € 6 miljoen.

6. Vervolg

De ontwikkelingen in het sociaal domein vragen een lange termijn visie gecombineerd met flexibiliteit in beleid en uitvoering. Het sociaal domein is immers continu in beweging. Er zijn veel ontwikkelingen en uitdagingen, die een voortdurende aanpassing van beleid en uitvoering nodig maken.

In dit hoofdstuk schetsen we eerst de belangrijkste uitdagingen voor de komende jaren en vervolgens op welke wijze we een vervolg willen geven aan deze Kadernota Sociaal Domein.

6.1 *Uitdagingen sociaal domein*

We staan, mede gelet op de ontwikkelingen die in hoofdstuk 3 zijn geschetst, in de komende jaren voor de volgende grote uitdagingen in het sociaal domein:

Vergrijzing

Het aantal senioren neemt de komende jaren aanzienlijk toe. Dit biedt kansen. Er ontstaat bijvoorbeeld een groot potentieel aan vrijwilligers.

De vergrijzing maakt het ook nodig om ons beleid wat betreft wonen, welzijn, ondersteuning en zorg hierop in te richten. Hierbij kan worden gedacht aan de doorontwikkeling van woonzorgzones, het bieden van een goed ondersteuningsaanbod, de aanpak van eenzaamheid, ontwikkeling van een dementievriendelijke stad e.d.

Meer kwetsbare inwoners in de wijk

Er zullen steeds meer kwetsbare inwoners zelfstandig blijven wonen in de wijk. Het gaat hierbij met name om ouderen en inwoners met psychiatrisch problematiek.

Om te bereiken dat ook deze inwoners op een goede manier zelfstandig kunnen wonen, is een samenhangende inzet vanuit verschillende invalshoeken nodig. Ook vereist dit een bepaalde betrokkenheid vanuit de omgeving.

Goede zorg voor onze jeugdigen gecombineerd met kostenbeheersing

Een grote uitdaging voor de komende tijd is om de uitgaven voor de jeugdzorg te beperken, zodat het meer in lijn komt met de rijksbijdrage en tegelijkertijd kwalitatieve goede jeugdzorg te bieden.

Inwoners doen mee en zijn economisch en financieel zelfstandig

De economische vooruitzichten zijn goed. Een belangrijke uitdaging is om te bewerkstelligen dat nu ook meer inwoners deelnemen aan het arbeidsproces en niet meer afhankelijk zijn van een uitkering. Ook willen we bereiken dat de schuldenproblematiek in Lelystad wordt teruggebracht en zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Een sterke basis

Het is belangrijks dat inwoners zich zoveel mogelijk, al dan niet met lichte ondersteuning, zelf weten te redden. We willen zoveel mogelijk normaliseren. Daarom blijft het van belang om in te blijven zetten op een sterke basis. Het kan hierbij gaan om een breed scala, zoals goede informatievoorziening, gezonde leefstijl, ondersteuning van mantelzorgers, passend onderwijs etc.

Bovenstaande uitdagingen vragen een brede, samenhangende inzet vanuit verschillende disciplines. De volgende zaken zijn daarbij van belang:

- integraliteit (binnen het sociaal domein maar ook wat betreft aanpalende beleidsterreinen.
- systematische aanpak (gezin als systeem)
- verbinding en afstemming tussen organisaties (sterke netwerken)
- benutten nieuwe hulpmiddelen (datagestuurde werken, domotica e.d.)
- normaliseren als uitgangspunt.

6.2 Hoe verder

Deze kadernota vormt de basis voor het beleid voor het sociaal domein voor de komende jaren. In de kadernota zijn de visie, ambitie, ontwikkelingen en de uitdagingen geschetst. Wij zullen op basis van deze kadernota jaarlijks programmaplannen opstellen waarin een meerjarig beleidsperspectief wordt geschetst plus een jaarprogrammering voor het betreffende jaar. Voor 2019 werken we nog met afzonderlijke plannen voor Wmo, Participatiewet en Jeugdhulp. We zullen nog nader onderzoeken of en in hoeverre we voor 2020 een programmaplan voor het sociaal domein kunnen opstellen. In deze jaarprogramma's zullen we aangeven hoe het beleid op onderdelen en in samenhang wordt ingevuld.

In de jaarprogramma's zullen in ieder geval de volgende items een plaats krijgen:

- inhoudelijke en financiële ontwikkelingen op de verschillende onderdelen;
- relevante monitorgegevens (over gebruik, financiën, resultaten e.d.);
- beleidsperspectief: welke kant gaan we op en welke bijstellingen/intensiveringen zijn nodig/gewenst;
- financieel: geplande uitgaven/inkomsten voor betreffende jaar plus doorkijk naar de daarop volgende jaren.
- cliëntervaringsgegevens plus de consequenties hiervan voor het lopende beleid;
- overzicht van voorgenomen inzet en activiteiten en uitgaven in het betreffende jaar.

Bij de voorbereiding van het jaarprogramma zal advies worden gevraagd aan de Cliëntenraad Sociaal Domein. Het advies zal worden verwerkt in het jaarprogramma.

Met deze werkwijze bewerkstelligen we dat de kaders een heldere vertaling krijgen in programma's en borgen we dat flexibiliteit in beleid en uitvoering in, waarbij adequaat en snel ingespeeld kan worden op nieuwe inzichten.

Bijlage 1 Sociale Infrastructuur

In hoofdstuk 3 is globaal ingegaan op de sociale infrastructuur. In deze bijlage vindt u uitgebreider informatie over de sociale infrastructuur. Hier gaan we dieper in op de 3 verschillende niveaus:

- a. Basis
- b. Maatwerkvoorzieningen
- c. Vangnet voor meest kwetsbare inwoners

Ook vindt u informatie over d. De toegangen.

a. Basis

De basis bestaat uit de inwoners zelf, het sociale netwerk, de mantelzorgers en vrijwilligers, maar ook uit algemene voorzieningen die het mogelijk maken dat bewoners zoveel mogelijk zelfredzaam zijn in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Voorbeelden van basisvoorzieningen zijn: welzijnswerk in de buurt, een inloop, ontmoetingsactiviteiten, dagactiviteiten in de wijk, openbaar vervoer, de huisarts, algemeen maatschappelijk werk, een klussendienst etc.

Versterken basis

Versterken van de basis gaat over het versterken van eigen kracht (zelfredzaamheid) en het sociaal netwerk (samenredzaamheid) en investeren in adequate algemene voorzieningen. Goede informatievoorziening en cliëntondersteuning zijn belangrijke instrumenten om de zelfredzaamheid te bevorderen. Cliëntondersteuning maakt integraal onderdeel uit van de Sociaal wijkteams en de Jeugd- en Gezinsteams. Binnen de Sociaal wijkteams en Jeugd- en Gezinsteams is deskundigheid en capaciteit aanwezig om de inwoners goed te ondersteunen en - als het nodig is - in overleg met hen een ondersteuningsplan te maken. Vrijwilligers en mantelzorgers vormen een essentieel onderdeel van de sociale netwerken. We zetten daarom in op het versterken van deze functies. Met een mantelzorgwaardering geven wij mantelzorgers een steuntje in de rug. Respijtzorg geeft de mantelzorger een adempauze door de tijdelijke en volledige overname van zorg.

Ook wordt extra ingezet op o.a. vrijwilligersvervoer en laagdrempelige activiteiten in de wijk voor inwoners met een lichamelijke, verstandelijke, psychische beperking en/of dementie e.d. zoals eetclubs en Buurtkamers. Dit bevordert de sociale samenhang, gaat eenzaamheid tegen en draagt eraan bij dat mensen zich zoveel mogelijk zelf kunnen redden. Daarnaast worden bewonersinitiatieven gestimuleerd en ondersteund, zodat bewoners gestimuleerd worden mee te doen en hun onderlinge betrokkenheid te vergroten.

Een sterke basis biedt ook een vloeiende aansluiting tussen de verschillende levensstadia, zoals de overgang van onderwijs naar arbeid. Een goed functionerende arbeidsmarkt, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van het potentieel aan arbeidskrachten, is een belangrijk onderdeel van de basis. De belangrijkste uitdaging voor de nabije en middellange termijn ligt – gezien de explosieve ontwikkeling van de arbeidsmarkt in het matchen van vraag en aanbod van arbeid.

De regionale samenwerking en harmonisatie van werkgeversinstrumenten is daarbij van essentieel belang. Voor de arbeidsmarkt en het personeelsbeleid van werkgevers zijn gemeentegrenzen in toenemende mate van ondergeschikt belang. De arbeidsmarkt ontwikkelt zich regionaal. Daarom maken we in het Regionaal Werkbedrijf Flevoland (RWF) – een bestuurlijk platform - afspraken over de dienstverlening aan werkgevers en de eenduidige inzet van instrumenten zoals loonkostensubsidie, proefplaatsing, jobcoaching, werkplekaanpassingen, de no-riskpolis en beschut werk.

Het Lelystad Akkoord is een samenwerking van overheid, onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen en gaat aan de slag om gezamenlijk te werken aan een inclusieve arbeidsmarkt. Daarin blijft niemand aan de kant staan en is er ruimte voor ieders talent. Dat vraagt om

een goed opgeleide beroepsbevolking en om een adequaat onderwijsaanbod dat aansluit op de behoeften van het bedrijfsleven. Ondersteuning voor mensen die uitvallen of bescherming nodig hebben hoort daar ook bij.

Versterken pedagogische basis

Voor kinderen en jongeren willen wij optimale kansen bieden om gezond en veilig op te groeien en zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Hiervoor is een uitdagende, stimulerende en ondersteunende opgroei- en opvoedomgeving voor kinderen, jongeren en gezinnen nodig. Zo'n omgeving bevordert de (positief ervaren) gezondheid, het welzijn, de zelfredzaamheid en het actief meedoen in de samenleving en voorkomt dat gewone, alledaagse opgroei- en opvoedvragen uitgroeien tot (ernstige) problemen. Als eersten zijn het de ouders die dat kunnen bieden in de opvoeding. Maar ook de sociale omgeving als geheel draagt bij aan de positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren (pedagogische gemeenschap: familie, vrienden, kennissen, buurt, geloofsgemeenschap, vrijwilligers e.d.). Daarnaast zijn er tal van algemene basis jeugdvoorzieningen die zich richten op opgroeiende kinderen, zoals kinderopvang, peuterspeelzalen, jeugdgezondheidszorg, onderwijs, sport, cultuur en andere voorzieningen voor vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren.

De komende periode gaan we de pedagogische basis versterken langs drie lijnen:

1. Versterking van gezinnen en de sociale omgeving;
2. Versterking van de samenwerking onderwijsvoorzieningen;
3. Versterking van samenhang in de inzet van preventieve voorzieningen.

Voor meer informatie, zie het [uitwerkingsplan maatregelen versterken pedagogische basis Preventie Versterkt!](#)

b. Maatwerkvoorzieningen

Idealiter wordt er zoveel mogelijk geregeld in de basis. Voor bepaalde inwoners zal de basis echter niet toereikend zijn en is extra ondersteuning nodig.

Wmo

Vanuit de Wmo kunnen maatwerkvoorzieningen worden ingezet voor ouderen, mensen met een fysieke- of verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek die zelfstandig wonen in Lelystad. Deze maatwerkvoorzieningen kunnen in natura of met een persoonsgebonden budget (PGB) verleend worden. De toegang tot de maatwerkvoorzieningen verloopt in principe via de Sociaal wijkteams.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen fysieke hulpmiddelen (woon-, rol- en vervoersvoorzieningen) en ondersteunende diensten. Onder de eerste groep vallen de rolstoelen, scootmobielen en woningaanpassingen. Voor zowel de hulpmiddelen als diensten wordt keuzevrijheid geboden aan de cliënt bij de leverancierskeuze.

Ondersteunende diensten zijn:

1. Huishoudelijke ondersteuning

Inwoners die door ouderdom, ziekte of handicap niet meer alle huishoudelijke taken zelfstandig uit kunnen voeren, kunnen in aanmerking komen voor huishoudelijke ondersteuning. Huishoudelijke ondersteuning is ingericht volgens het principe "schoon en leefbaar huis". Mantelzorgers, inwoners ouder dan 70 jaar en ontvangers van een Wmo maatwerkvoorziening of wijkverpleging kunnen tegen een beperkte vergoeding gebruik maken van een dienstencheque waarmee ze extradiensten kunnen kopen.

2. Ondersteuning thuis

Het gaat hierbij om het bieden van extra ondersteuning, zodat inwoners zelfstandig kunnen blijven functioneren. Naast ondersteuning op het gebied van structuur en dagritme gaat het hierbij met name om praktische hulp bij taken gericht op het bevorderen, behouden en vergroten van zelfredzaamheid. Ondersteuning thuis is gebiedsgericht ingevuld. Er wordt gewerkt met twee hoofdaannemers die zorgen voor een breed en gevarieerd aanbod. Zij werken daarbij samen met een aantal onderaannemers.

3. Dagbesteding

Het gaat hierbij om het bieden van dagbesteding aan inwoners met complexe problematiek en een grote begeleidingsbehoefte. De dagbesteding hebben we per aandachtsgroep ingekocht. Er wordt daarbij gewerkt met vier hoofdaannemers.

4. Kortdurend verblijf / respijthuis

Vanuit de Wmo wordt kortdurend verblijf ingezet om de mantelzorger te ontlasten. Bij kortdurend verblijf gaat het om logeren in een instelling gedurende maximaal drie etmalen per week. Verder kan er gebruik worden gemaakt van het respijthuis dat in 2017 is geopend.

5. Maatwerkvoorziening inkomenssteun chronisch zieken

Inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum kunnen tegen een gereduceerd tarief een uitgebreid aanvullende (gemeentelijke) ziektekostenverzekering afsluiten.

6. Regiotaxi

Klanten met een indicatie voor Wmo-vervoer kunnen reizen met de Regiotaxi Flevoland. Connexion organiseert samen met verschillende vervoerders het vervoer voor Lelystad.

Participatiewet

Arbeidsparticipatie

De gemeente is verantwoordelijk om waar het mogelijk is mensen toe te leiden naar werk. Hierbij wordt er zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van mensen. Door de individuele capaciteiten en vaardigheden per cliënt in kaart te brengen, wordt het mogelijk om maatwerk te leveren en vindt alleen ondersteuning plaats waar het nodig is. Re-integratie activiteiten zijn gericht op het toeleiden naar werk. De algemene toeleiding naar werk kan worden opgedeeld in drie fasen, waarbij aan iedere cliënt maatwerk wordt geboden:

In het voorportaal van het Werkbedrijf Lelystad wordt ingezet op het in kaart brengen en eventueel aanvullen van de competenties van de klant, waarbij of aansluiting volgt op het aanbod vanuit de Wmo (dagbesteding) of de doorstroom naar arbeidsparticipatie.

In het middensegment van het aanbod wordt de klant onder begeleiding klaar gemaakt voor een al dan niet betaalde baan. Hoofdinzet is vinden van werkritme en groeipotentie. Hier ligt de aansluiting naar vrijwilligerswerk of een betaalde baan (mogelijkerwijs gepaard gaande met een voorziening zoals de Loonkostensubsidie).

De derde stap/fase betreft de uitstroom naar regulier werk (met of zonder een voorziening zoals de loonkostensubsidie). Uitstroom kent meerdere varianten. Voorkeur heeft de rechtstreekse uitstroom naar een reguliere baan, zonder aanvullende voorzieningen en/of begeleiding. Daarnaast zijn er detacheringen en korte termijn plaatsingen (uitzendformule) met als inzet de arbeidsproductiviteit van de klant zoveel als mogelijk te benutten, om diens uitstroompotentie naar een reguliere baan te vergroten.

Aanvullend zijn er een aantal specifieke projecten of activiteiten die in het kader van re-integratie worden uitgevoerd. Alle werkzaamheden worden rechtstreeks in opdracht van de gemeente door derden (waaronder het Werkbedrijf Lelystad) uitgevoerd.

Op grond van de prognoses is de verwachting dat de beroepsbevolking in Lelystad tussen 2017 en 2040 zal krimpen. Daar staat tegenover dat het vooruitzicht voor (de vestiging van) nieuwe bedrijven en een daarmee gepaard gaande banengroei gunstig is. Lelystad kent een relatief sterk vertegenwoordigde groep laagopgeleiden. Het arbeidsmarktperspectief voor deze groep wordt in de komende jaren gaandeweg steeds beter. Daar staat tegenover dat er zich forse verschuivingen binnen de beroepsgroepen zelf zullen voordoen als gevolg van de digitalisering en robotisering. Beroepsgroepen – zoals middelbaar administratief - zullen verdwijnen, terwijl andere – ICT en logistiek - weer zullen groeien.

Lelystad heeft arbeidspotentieel in de aanbidding, naast volop fysieke vestigingsruimte en een veelbelovende infrastructuur voor aansluiting op weg-, water-, en luchtverkeer. EZ ambieert een evenwichtige groei van het aantal bedrijven dat zich hier vestigt, gezien vanuit het regionaal economisch perspectief. De ambities vanuit de Participatiewet sluiten hier op aan. De ontwikkeling van de arbeidsmarkt wordt regionaal opgepakt, zij het vanuit een sterke lokale basis. Het aantrekken van grote bedrijven met belangrijke logistieke functies – zoals het bedrijf Inditex, of het vliegveld – biedt mogelijkheden voor de plaatsing van laagopgeleiden en werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zodanig dat ook de doelgroepen vanuit de WW en de Participatiewet reële kansen geboden kunnen worden. Het Werkbedrijf volgt in nauwe afstemming met EZ deze ontwikkelingen en is actief in het ontwikkelen van nieuwe methodieken om deze kansen voor de doelgroep ook daadwerkelijk te verzilveren.

Inkomensverstrekkingen

Mensen hebben de verantwoordelijkheid om in het eigen inkomen te voorzien en nemen daartoe zelf het initiatief. Aan mensen die (tijdelijk) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien biedt de gemeente een sociaal vangnet in de vorm van uitkering of andere vormen van inkomensregelingen, zoals bijzondere bijstand.

De uitvoering van de inkomensverstrekking wordt volledig gestuurd door de wet in die zin dat er een uitgebreide reeks voorwaarden is geformuleerd op grond waarvan het recht op een uitkering kan worden vastgesteld (de rechtmatigheid). Het toetsen van de rechtmatigheid pakken we zo efficiënt mogelijk op. Dit betekent dat we alleen de strikt noodzakelijke bewijsstukken opvragen en zoveel mogelijk digitaal proberen te werken. We streven ernaar dat het verstrekken van de uitkering uiteindelijk een digitaal proces is wat de burger thuis kan regelen. Dit neemt uiteraard niet weg dat we steekproefsgewijs toetsen of de uitkeringen ook rechtmatig verstrekt worden. Ons motto is wij zoeken niet naar signalen, maar bij signalen zoeken we door.

Bijstandsuitkeringen - Participatiewet

Het betreft hier de inwoners van Lelystad die recht hebben op een inkomen in het kader van de Participatiewet en de IOAW, gedurende de periode waarin zij nog niet in staat zijn om (volledig) in eigen onderhoud te voorzien. Het rijksbeleid voor het krijgen van een Wajong-uitkering is met ingang van 2015 aangescherpt voor nieuwe aanvragen, wat maakt dat de instroom in de gemeentelijke bijstandsuitkeringen in de aankomende jaren verder toe zal nemen. De inzet van de gemeente is erop gericht inwoners zoveel mogelijk te laten uitstromen naar betaald werk en het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Bijstandsverlening zelfstandigen - Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

Zelfstandigen die niet over de middelen beschikken om te voorzien in de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan, alsmede het verstrekken van kapitaal aan ondernemers die dit op andere wijze niet gefinancierd krijgen, kunnen een beroep op de Bbz doen. Het Zelfstandigen Loket Flevoland (ZLF) zorgt voor de uitvoering van deze wettelijke regelingen in opdracht van de 6 gemeenten in Flevoland.

Armoedebeleid

Het betreft hier de financiële ondersteuning aan mensen met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm binnen het curatieve armoedebeleid. Het preventieve armoedebeleid maakt onderdeel uit van de basis, waarbij de inzet is om (de overerving van) armoede te voorkomen in samenwerking met het maatschappelijk middenveld.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Inwoners die onvoldoende inkomen en/of vermogen hebben komen in aanmerking voor kwijtschelding van de gecombineerde belastingaanslag van de gemeente. Het gaat hierbij met name om de kwijtschelding van de afvalstoffen- en de rioolheffing.

Begeleide participatie

Onderdeel van de Participatiewet is dat nieuwe instroom in de sociale werkvoorziening niet langer mogelijk is met ingang van 1 januari 2015. De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) blijft echter bestaan voor de bestaande Wsw-dienstverbanden tot de laatste Wsw-er met pensioen gaat. Bij ongewijzigd beleid zijn de beschikbare rijksmiddelen voor de gemeente echter niet toereikend om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Drie van de vier gemeenten die onderdeel uitmaken van de GR IJsselmeergroep (Lelystad, Noordoostpolder en Urk) hebben aangegeven voor wat betreft de Wsw en re-integratie activiteiten open te staan voor de oplossing in de vorm van een Social Firm. De Social Firm is bedoeld als een hefboom voor de totstandkoming van een inclusieve arbeidsmarkt en zal daarnaast een belangrijke rol gaan spelen in het terugdringen van de verwachte tekorten in de uitvoering van de Participatiewet. De Social Firm moet de lokale re-integratie bedrijven en Wsw-bedrijf transformeren naar één regionale, sociale onderneming.

Jeugdhulp

Lokale maatwerkvoorzieningen jeugdhulp

Een deel van de maatwerkvoorzieningen vanuit de Jeugdwet kopen wij lokaal in. Onder lokale specialistische jeugdhulp vallen dagbesteding, dagbehandeling, persoonlijke verzorging en kort verblijf. Per 2018 valt jeugd GGZ (behalve de essentiële functies) ook onder lokale specialistische jeugdhulp.

Begeleiding / Dagbesteding

Begeleiding omvat activiteiten voor jeugdigen met een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking die op het terrein van sociale redzaamheid, bewegen en verplaatsen, psychisch functioneren, geheugen en de oriëntatie of probleemgedrag ondersteuning behoeven. Bij begeleiding leren jeugdigen om allerlei dagelijkse handelingen zelf te doen, of ze krijgen hulp bij die dagelijkse handelingen.

Dagbehandeling

Behandeling omvat door een aanbieder te verlenen behandeling aan jeugdigen van specifiek medische, gedragswetenschappelijke of paramedische aard gericht op herstel of voorkoming van verergering van een somatische of psychiatrische aandoening of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking.

Behandeling is gericht op verminderen van de problematiek bij een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking, waaronder het voorkomen van verergering van gedragsproblemen in verband met deze beperking door het aanleren van vaardigheden en/of gedrag.

Persoonlijke verzorging

Onder persoonlijke verzorging wordt verstaan het ondersteunen van een jeugdige in verband met een somatische of psychiatrische aandoening, of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking bij of het (gedeeltelijk of geheel) overnemen van activiteiten op het gebied

van de persoonlijke verzorging. Het gaat hierbij om help bij taken rondom de algemeen dagelijkse levensverrichtingen zoals zich wassen, kleden en toiletgang en hulp bij beperking bij zelfverzorging zoals mondverzorging en haren kammen.

Kortdurend verblijf

Kortdurend verblijf voor jeugdigen betreft de mogelijkheid voor een jeugdige om ergens te logeren waar permanent (24-uurs) toezicht wordt geboden en waarbij jeugdhulp en ondersteuning geboden wordt. Kortdurend verblijf vervangt niet het wonen in een instelling, maar dient ter aanvulling op het wonen in de thuissituatie. Doel hiervan is mogelijk te maken dat de jeugdige thuis kan blijven wonen en niet opgenomen hoeft te worden in een instelling.

Jeugd GGZ

Jeugd GGZ is de hulp voor jeugdigen met psychische klachten of een psychische stoornis die is overgeheveld van de Zorgverzekeringswet naar de Jeugdwet. Het omvat:

- Generalistische Basis GGZ
- Ambulante specialistisch GGZ/ Klinische specialistisch GGZ
- Dyslexie.

Regionale specialistische jeugdhulp

Wanneer een probleem niet kan worden opgelost door het Jeugd en Gezinsteam en er geen geschikt lokaal zorgaanbod aanwezig is wordt er specialistische, regionaal ingekochte, zorg geboden. Voor het beschikbaar hebben van deze zorg zijn samenwerkingsafspraken gemaakt op regionaal niveau met de zes Flevolandse gemeenten op het gebied van jeugd-GGZ (de essentiële functies) en verblijf (klinisch jeugd GGZ, pleegzorg, residentiële jeugdhulp en jeugdzorgplus). Ook zijn regionale afspraken gemaakt voor Veilig Thuis en Jeugdbescherming en -reclassering. Deze vormen van jeugdzorg vallen onder de ondersteuning voor meest kwetsbare inwoners.

Essentiële Jeugd GGZ

Per 2019 worden alleen de essentiële functies GGZ regionaal ingekocht: Forensische psychiatrie, verslavings GGZ, interculturele GGZ, eetstoornissen en klinisch/crises/complex.

Pleegzorg

Als wonen thuis niet langer kan of veilig is, is opgroeien in een pleeggezin het best denkbare alternatief. Het liefst gebeurt dat bij familie in de eigen gemeente of bij een gezin in het eigen sociale netwerk (via school, vereniging, kerkelijke kring). Pleegzorg kan op vrijwillige basis worden ingezet en in een gedwongen kader.

Residentiële jeugdhulp

Residentiële jeugdhulp is intensieve hulp in de vorm van persoonlijke verzorging, begeleiding en/of behandeling in combinatie met verblijf. Vaak betreft het jeugdigen met problemen op het gebied van gedrag, opvoeding en/of de gezinssituatie. Soms is ook een (lichte) verstandelijke beperking aan de orde. In de residentiële jeugdhulp vinden zij een veilige woonplek wanneer ze (tijdelijk) niet bij het eigen gezin of netwerk kunnen wonen.

Jeugdzorg plus

Bij Jeugdzorg plus worden jongeren met ernstige gedrags- en opvoedingsproblemen gedwongen opgenomen door een besluit van de rechter. Zij moeten gesloten behandeld worden om te voorkomen dat zij zich aan de hulp onttrekken of onttrokken worden (onttrekkingsgevaar). De gemeente heeft hierbij geen invloed op de toegang, maar heeft leveringsplicht.

Landelijke Transitiearrangement (LTA)

Namens gemeenten heeft de VNG afspraken gemaakt met landelijke jeugdhulpaanbieders met een specialistische functie zodat het aanbod van deze specialistische voorzieningen gehandhaafd blijft. Dit is geregeld in een Landelijk Transitiearrangement (LTA). Voor alle zorgfuncties die vallen onder de landelijke afspraken maakt de VNG een raamcontract met een vastgestelde prijs, waarbinnen gemeenten naar gebruik afrekenen.

c. Vangnet voor meest kwetsbare inwoners

Er is een groep inwoners voor wie zelfredzaamheid (tijdelijk) buiten bereik ligt, die niet beschikt over een eigen netwerk of financiële draagkracht. Het gaat hier veelal om zeer kwetsbare mensen die dak- en thuisloos zijn, zorg mijden en/of te maken hebben met zware verslavings- en/of GGZ problematiek. Het is belangrijk dat er voor deze inwoners een goed vangnet beschikbaar blijft. Over de ondersteuning voor deze groep worden in regionaal verband afspraken gemaakt. Het Regionaal Kompas bevat het regionale beleid ten aanzien van dak- en thuislozen, zorgmijders, zwerfjongeren, ex-gedetineerden, verslaafden, slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling en mensen met ernstige geestelijke gezondheidsproblemen. Almere is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van deze taken voor de hele regio. Het gaat om maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en beschermd wonen.

Maatschappelijk opvang / vrouwenopvang

Kerntaak van de maatschappelijke opvang is het bieden van een tijdelijk verblijf aan mensen zonder dak boven hun hoofd, gekoppeld aan zorg en begeleiding en/of het verhelpen van een crisis. Het betreft mensen die al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Cliënten in de maatschappelijke opvang kampen vaak met meerdere problemen, zoals een combinatie van dak- en thuisloosheid, schulden, psychiatrische, somatische en/of verslavingsproblemen en/of werkloosheid of het ontbreken van een zinvolle dagbesteding.

Beschermd wonen

Met ingang van 2015 is beschermd wonen een gemeentelijke taak geworden, waarvoor de centrumgemeenten een rijksbijdrage ontvangen. Het gaat hierbij om huisvesting en begeleiding van mensen met zware psychiatrische problematiek, die niet zelfstandig kunnen wonen. In de aankomende jaren worden deze middelen overgeheveld naar de individuele gemeenten, waarbij op dit moment door het Rijk en de VNG wordt onderzocht onder welke voorwaarden dit zal worden doorgevoerd.

Veilig Thuis

Voor kinderen, volwassenen en ouderen die te maken krijgen met agressie, geweld en verwaarlozing in huiselijke kring is er met ingang van 2015 met Veilig Thuis één regionaal advies- en meldpunt voor alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Jeugdbescherming en jeugdreclassering

Jeugdbescherming betreft de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen. Een kinderbeschermingsmaatregel is een maatregel die de rechter dwingend oplegt wanneer een gezonde en veilige ontwikkeling van een jeugdige in de leeftijd van 0-18 jaar (ernstig) wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet (voldoende) helpt. Het doel van jeugdreclassering is om recidive te voorkomen bij jeugdigen die een strafbaar feit hebben gepleegd én om deze jeugdigen weer op het rechte pad te brengen en te houden. Een jeugdreclasseringsmaatregel wordt opgelegd door de kinderrechter (bij vonnis) en in een aantal gevallen ook door de officier van justitie van het Openbaar Ministerie.

d. Toegangen

Sociaal wijkteams

Er is per stadsdeel een Sociaal wijkteam (SWT) werkzaam dat in overleg met de cliënt een passend ondersteuningsplan uitwerkt waarin is opgenomen wat de problematiek is, wat de cliënt zelf gaat doen, welke ondersteuning er vanuit de basis ingezet kan worden en welke maatwerkvoorzieningen nodig zijn. De SWTs regelen ook de toegang tot de maatwerkvoorzieningen. In het SWT werken professionals van verschillende Lelystadse organisaties met hun eigen deskundigheid. In het Sociaal wijkteam werken deze mensen samen: wijkverpleegkundigen, ouderenadviseurs, maatschappelijk werkers, mensen met kennis van geestelijke gezondheid en lichamelijke beperkingen en opbouwwerkers.

Jeugd- en Gezinsteams

De Jeugd- en Gezinsteams (JGTs) bieden en arrangeren passende ondersteuning waar eigen kracht en zelfredzaamheid niet voldoende zijn. De vier JGTs werken gebiedsgericht, waarbinnen generalistische werkers met een brede expertise de ruimte en bevoegdheid krijgen om ondersteuning op maat te arrangeren. Er is één aanspreekpunt voor het gezin: één gezin, één plan, één regisseur. Samen met het gezin wordt bepaald wat de ondersteuningsbehoefte is, waarbij de professionals op het juiste moment zwaardere -of juist lichtere- hulp kunnen inzetten.

De JGTs verlenen zoveel mogelijk zelf ambulante (jeugd)hulp. Specialistische hulp en gedwongen maatregelen worden ingezet als voorliggende ondersteuning niet voldoende is. De aansluiting bij het JGT blijft bij de inzet van specialistische jeugdhulp behouden voor het arrangeren van samenhangende ondersteuning en afschalen naar lichtere zorgvormen zodra mogelijk.

Werkbedrijf

Voor de ondersteuning bij het vinden van werk is het Werkbedrijf Lelystad BV opgericht dat voor de meest kwetsbare groepen nauw samenwerkt met Concern voor Werk. Het Werkbedrijf Lelystad zal in de loop van 2019 door ontwikkelen tot een zogenaamde Social Firm.

De Social Firm zal zich moeten ontwikkelen langs meerdere core business lijnen, in aflopende prioritering:

1. Matching van vraag en aanbod: dit betreft de directe toeleiding naar regulier werk (via plaatsingsbureau met accountmanagers en uitzendorganisatie met intercedenten). Werk als werkproduct.
2. Re-integratie op basis van interventies: dit betekent voorbereiding, scholing en begeleiding van kandidaten met een afstand tot de arbeidsmarkt naar de reguliere werkplek. Dit kan zowel intern of extern. De werkcoaches hebben een intermediaire rol . Werk als werkproduct ().
3. Door middel van begeleiding en werkplekondersteuning verzilveren van loonwaarde op een beschutte (reguliere) werkplek. (Werkcoaches/jobcoaches hebben een intermediaire rol. Werk als zorgproduct.

Om de eerste ambitie te realiseren worden een tweetal lijnen gevolgd. A) Ten eerste worden account managers opgeleid die gespecialiseerd zijn in het matchen van arbeidsprofielen en arbeidsplaatsprofielen, vanuit het perspectief van de werkgever en diens (groei-)plannen. Het gaat dan om meetbare actoren – zoals parate kennis en EVC's⁹ - waarbij geen ruimte nodig is voor bijzondere begeleidingsactiviteiten. Hoofddoel zijn directe plaatsingen. B) Dat geldt ook voor de uitzendformule. Gespecialiseerde intercedenten plaatsen op basis van matchingdata op werkplekken van tijdelijke duur. Dit zijn directe plaatsingen. Voor de ambities 2 en 3 hebben we een ervaren

---

⁹ Eerder Verworven Competenties.

infrastructuur waarbinnen gewerkt wordt aan vernieuwing en verbetering, passend binnen de actuele ontwikkelingen.

De gemeente is (mede) verantwoordelijk voor de kwaliteit van de beroepsbevolking en de causale spin off op verbindende terreinen als onderwijsaanbod en de economische ontwikkeling van de regio (o.m. aantrekken nieuwe bedrijvigheid). Werk is onder de Participatiewet geen uitsluitend sociaal product meer. Ook de Wsw – bij de start nog een fors deel van de Social Firm - zal zich binnen deze coöperatie door ontwikkelen tot een open infrastructuur van productie units en/of bedrijven. De bulk van de Participatiewet raakt aan Economie en Onderwijs en in afnemende mate aan Wmo, een direct gevolg van de ontwikkelingen die nu gaande zijn.

De Social Firm zal het breekijzer worden naar een veel meer gedeelde verantwoordelijkheid van overheid en werkgevers op deze maatschappelijke problematiek. Recent onderzoek van de Argumentenfabriek in opdracht van de ministeries van SoZaWe en BiZa heeft aangetoond dat de drie decentralisaties in de basis – dat wil zeggen de paradigma's die ten grondslag liggen aan de drie wetten – op een aantal punten fundamenteel uiteenlopen. Waar Jeugd en Wmo op weg zijn naar een nieuw zorgkader ingegeven door de overheid, verandert de aard van het politieke thema Werk zodanig dat het eigendom op dit thema verschuift naar werkgevers en werknemers zelf, met een belangrijke rol voor het onderwijs als toeleverancier. De (lokale) overheid transformeert van regisseur op werk naar facilitator tussen deze drie partijen. De Social Firm zal in de komende jaren uitgroeien tot een regionaal instrument waarmee deze ontwikkeling vorm en inhoud moet verkrijgen. (Natuurlijk blijft de gemeente wel sturend in haar rol als inkoper van diensten.)

Bijlage 2 Set indicatoren

Beleidsdoelstelling	Indicator	Beschikbare informatie		
Versterken zelfredzaamheid en sociale participatie gericht op het meedoen en een bijdrage leveren aan de maatschappij	Sociale cohesie in de buurten (schaalscore 1 tot 10)	2013 5,9	2015 5,8	2017 5,8
	Betrokkenheid bij burens (minimaal wekelijks contact)	2013 47%	2015 53%	2017 48%
	Score ouderen (70+) op de leefsituatie-index	2014 93	2016 92	
	Score arbeidsongeschikten (70-) op de leefsituatie-index	2014 83	2017 86	
	Percentage inwoners dat mantelzorger is	2014 25%	2017 18%	
	Percentage inwoners dat vrijwilligerswerk verricht	2014 49%	2017 45%	
	Percentage inwoners (18+) dat de eigen gezondheid als goed beoordeelt	2014 82%	2017 80%	
Versterken economische en financiële zelfstandigheid	Percentage jongeren (18-) dat de eigen gezondheid als goed beoordeelt	2013/2014 76%	2016/2017 87%	
	Percentage van de werkzame beroepsbevolking dat betaald werk heeft (netto arbeidsparticipatie)	2015 62,9%	2016 63,5%	
	Aantal inwoners met een bijstandsuitkering (bron: Lelystadse monitor sociaal domein)	In de Lelystadse monitor sociaal domein is het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in beeld gebracht		
	Aandeel huishoudens met inkomen boven 120% van het sociaal minimum	2012 84,5%	2014 86%	2018 86,9%
Inwoners worden ondersteund bij het versterken van de zelfredzaamheid	Aantal inwoners in armoede/schuldhelpverlening	Er verschijnt jaarlijks een armoedemonitor waarin diverse indicatoren voor het meten hiervan zijn opgenomen.		
	Inzet maatwerkvoorzieningen	In de Lelystadse monitor sociaal domein is het gebruik van verschillende maatwerkvoorzieningen in beeld gebracht.		
Goed vangnet voor meest kwetsbaren	Clienttevredenheid maatwerkvoorzieningen	Er worden jaarlijks cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd onder gebruikers Wmo en Jeugdzorg.		
	Meldingen overlast: - drank en drugs - overig	Nog nader in te vullen.		
	Meldingen Veilig thuis	In de Lelystadse monitor sociaal domein is het aantal meldingen veilig thuis in beeld gebracht		
Sociale infrastructuur is financieel toekomstbestendig	Aantal kinderen met Jeugdbescherming/Jeugdreclassering	In de Lelystadse monitor sociaal domein is het aantal kinderen met Jeugdbescherming / Jeugdreclassering in beeld gebracht		
	Ontwikkeling inkomsten en uitgaven	In de reguliere P&C cyclus (inclusief de begrotingsmonitor) wordt regelmatig gerapporteerd over de financiële en inhoudelijke ontwikkeling binnen het sociaal domein.		